Színház
A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2005. SZEPTEMBER

Sediánszky Nóra – Koltai M. Gábor

TEMPEFŐI

Csokonai Vitéz Mihály művei nyomán

SZEREPLŐK

TEMPEFŐI, poéta
MÚZSAI, poéta, a barátja
GRÓF FEGYVERNEKI
ROZÁLIA, a lánya
ÉVA, másik lánya
BETRIEGER, tipográfus
SZUSZMIR, egy bohó kalefaktor Fegyvernekinél / CSIKORGÓ, fűzfapoéta
BÁRÓ SERTEPERTI / EGYIK HAJDÚ
BÁRÓ TÖKKOLOPI / MÁSIK HAJDÚ

ELSŐ RÉSZ

Első jelenet

Tempefői lakása. Tempefői az ágy szélén ül, félig felöltözve, kezében egy csésze tea. Rozália egy kosárral a szoba közepén áll

ROZÁLIA Ne egyél sok és vastag ételt. Olyannal élj, ami könnyen emészthető, egyúttal tápláló. Egyszerre inkább keveset egyél, de gyakran. Mindenekfelett arra vigyázz, hogy az ételt minél jobban megrágd. Ne egyél olyan zöldséget, ami szelet csinál. Herbateákat és pálinkafélét a világért se igyál. *(Tempefői leteszi a teát)* Jó a csokoládé és hasznos, talán inkább lehet az ételek közé számítani. Az ideális egészségi állapot az, amikor szemünk érinti az alsó és felső szemhéjat, s a szemfehérje csak az írisztől jobbra és balra látható. A szobát minél jobban lehessen és kell szellőztetni. Legerősítőbb a reggeli levegő, kivált hipochondereknek. Ami az ürülést illeti, a kigőzölgést segítsd így: a nap bizonyos óráiban dörgöltesd szoros rend szerint a bőrödet. Se nehéz, se vékony ruhát ne viselj. Lábaidat minél melegebben tartsd. Kerüld a szomorúságot, a szomorító dolgokat: ellenben keress vidító dolgokat, igyekezz vidám lenni. Nyers tormareszelékbe hatóránként jó nagyokat beleszippantani. Kerüld a nimfákat. Szájfertőzésre használj szilvalekváros, fokhagymás beöntést. És ne olvass olyan könyvet, ami elmetöréssel jár, vagy izgató képzeteket csinálna.
TEMPEFŐI Ennyi?
ROZÁLIA Igen.
TEMPEFŐI Igyekezni fogok. *(Visszafekszik, és a fal felé fordul)*
ROZÁLIA Ne aludj többet hét, legfeljebb nyolc óránál. *(Tempefői fölül)* Hűvös szobában aludj, és jól takarózz be, de ne túlságosan. Hideg lábbal ne feküdj le. Se teli gyomorral.
TEMPEFŐI Te kijártad az orvosi fakultást, amíg aludtam?
ROZÁLIA Kivonatoltam egy könyvet. Pap Ferenc úr, *Zimmer durchlüften.*
TEMPEFŐI *(visszafekszik)*
ROZÁLIA Nem jó nézni, ahogy élsz.
TEMPEFŐI Hogyan élek?
ROZÁLIA *(elszántan)* Egészségtelenül. Nyugtalanul alszol, nem mozdulsz ki. A kávéházban sem láttalak vagy két napja. Miért nem jársz oda?
TEMPEFŐI *(felül)* Hát – mit gondolsz?
ROZÁLIA Ne haragudj. *(Szünet)*
TEMPEFŐI *(fölkel, sétálni kezd)* Nem tudok napirendre térni e fölött az alak fölött. Kinyomtatta a tudós társaságok legfrissebb munkáit, összegyűjtött díszkiadásban. Azt hitte, hasznot csinál vele. De alig talált öt-hat grófot, aki vette volna.
ROZÁLIA Ne főzzek valamit?
TEMPEFŐI Erre kiad valami ponyvát, még a stílusa is rossz. Újmódi francia köszöntések, angol csizmák, olasz kalapok, frizírozás, cipellők... Húszezer példányt nyomtatott, és mind elkelt, pedig három aranyon adta darabját.
ROZÁLIA Nála jön a könyved, igaz?
TEMPEFŐI Ma van a nagy nap. *(Szünet)*
ROZÁLIA *(sétál, felvesz egy papírt)* Ez mi, vers?
TEMPEFŐI Igen.
ROZÁLIA Lemásolhatom? Keresek rá másik nyomdászt.

TEMPEFŐI Nincs kész.
ROZÁLIA *(beleolvas)* Ez ugyanaz, amin múlt héten is dolgoztál. *(Szünet)* Nem jó ez így. Mozdulj ki. Nem is hogy a kávéházba… – Kimehetnénk együtt a füvészkertbe. Túl sokat vagy egyedül. Miért nem mozogsz többet? Most is milyen gyönyörű idő van. Holnap összeszedek egy kis harapnivalót, veszünk egy háncskosarat, és kimegyünk piknikezni. Verseket olvasunk, nézzük a tájat – jó lesz?
TEMPEFŐI Jó. *(Szünet – melegen)* Ó, Múzsám, én jó istennőm, ismertess meg engem az emberi nemzet legháládatosabb részével. Adj nékem egy Rozáliát vagy legalább egy szerelmes Rozit.
ROZÁLIA *(kipirulva)* Ne gúnyolódj.
TEMPEFŐI Semmi bajom. Ha szeretnek, becsülnek, tudomásul veszem – ha nem, az is jó.
ROZÁLIA *(habozva)* Igaz is – egy rokonunk, bárónő, de különben kedves asszony… tanítót keres a fiacskája mellé. Értelmes gyerek, csak az iskolához nem fűlik a foga. Ha foglalkoznál vele – csak egy kicsit –, egy aranyat is megadna órájáért…
TEMPEFŐI *(hallgat)*
ROZÁLIA Csak most, amíg ilyen rosszul megy. *(Kínban)* Ne kelljen aprópénzért kuncsorogni…
TEMPEFŐI Megtanultam elégnek tartani, amim van. Isten hatalmas, Isten bölcs, Isten jóságos: ő majd segít. *(Szelíden)* Különben mindig akadnak jó emberek, akik gondomat viselik, nem igaz?
ROZÁLIA *(hirtelen)* Itt nincs semmi levegő. Egy szobát minél többször kell szellőztetni, és a reggeli levegő a legjobb. *(Kitárja az ablakokat)*
TEMPEFŐI A hipochondereknek.
ROZÁLIA *(gyöngéden)* Hát mit csináljak veled?
TEMPEFŐI Hogyan éljen a te hipochonder barátod?
ROZÁLIA Zárja magára az ajtót, nyelje le a kulcsot, feküdjön naphosszat, és sajnáltassa magát. *(Nevet)* Látogasson meg minket ma délután, és tekintsen meg néhány szép metszetet.
TEMPEFŐI *(nevet)* Jó.
ROZÁLIA Átjössz?
TEMPEFŐI Jó. Nem tudom. *(Átöleli Rozáliát)*
ROZÁLIA Várni foglak. Apám vendégszerető ember. *(Az ajtóból)* És mit mondjak a kávéházban a hírekre szomjazóknak?
TEMPEFŐI Mondd nekik, hogy ez a világ játszadozik a maga fiaival, s azok is a világgal. Az órák folyton folynak, és kevesen tudnak jól élni velük.
ROZÁLIA Ezt mondjam? Magadat is belefoglalod ebbe?
TEMPEFŐI Természetesen.
ROZÁLIA *(nevet)* Át fogom adni. Ég áldjon, drága poétám. Ne dohányozz sokat.
TEMPEFŐI Nem fogok.

Rozália elmegy. Tempefői az ajtóig kíséri, majd a ruhái közt keresgél, öltözködni kezd

Második jelenet

Kopogás. Belép Betrieger, nagy stóc könyvvel

BETRIEGER Alázatos szolgája az úrnak.
TEMPEFŐI Betrieger úr! Hogy van a tipográfia? Tessék leülni.
BETRIEGER Köszönöm. *(Nem ül le)* Most tétettem új könyveket sajtó alá. Az első egy francia munka, most jön ki a nyomdából.
TEMPEFŐI Az a bókolásos vagy micsoda?
BETRIEGER Éppen az.
TEMPEFŐI És kinek a költségén?
BETRIEGER A magamén. Állhatatosan hiszem, hogy nem fognak rajtam penészedni.
TEMPEFŐI Azt én sem hiszem. Mi olyan ostoba ízlésűek vagyunk, hogy mindenben jobban kedveljük a külföldit. Tipográfusaink parlagon hevernek, vagy holmi szemét könyvekkel tartják fönn magukat.
BETRIEGER *(udvariasan)* Hát mit tegyünk, poéta úr.
TEMPEFŐI És az enyém?

Betrieger letesz egy nagyobb csomagot, Tempefői kivesz egy példányt, lapozgatja

BETRIEGER *(némi várakozás után)* Instálom alázatosan az urat…
TEMPEFŐI *(elmerülten)* Igen csinosak lettek.
BETRIEGER …a nyomtatás árát ha méltóztatna kifizetni.
TEMPEFŐI *(fölpillant)* Mennyit kíván az úr?
BETRIEGER Higgye el az úr, becsületemre mondom, senkinek nem cselekedtem volna ötven arany alatt. De minthogy az úr jó ismerősöm, nem kívánok többet harmincnál. Nagy munka az, uram!
TEMPEFŐI Meddig várakozhatna el az úr?
BETRIEGER Egy napig sem.
TEMPEFŐI Egy napig sem.
BETRIEGER Egy napig sem. *(Szünet)*
TEMPEFŐI Az úr nem szorul az árára.
BETRIEGER Hála Istennek, éppen nem.
TEMPEFŐI Várakozzon hát az úr egy keveset.
BETRIEGER Nem lehet.
TEMPEFŐI Nem lehet? *(Szünet)* Legyenek hát az úré a kinyomott példányok.
BETRIEGER Nekem nem kell.
TEMPEFŐI Nem kell? Vajon miért?
BETRIEGER Én nem vagyok poéta, mégis a károm után vagyok okos. Mit kezdenék velük?
TEMPEFŐI Ha rögtön harminc krajcáron adja el, még akkor is kikapja belőle a harminc aranyat.
BETRIEGER Uram, úgy egy-egy aranyon kell adni darabját, különben benne vész a pénz.
TEMPEFŐI Nem értem.
BETRIEGER Mit nem ért? Harminc példányról tudom, hogy el fog menni.
TEMPEFŐI Harminc?
BETRIEGER Vannak az országban úgy harmincan, akik vesznek belőle.
TEMPEFŐI Többen nem?
BETRIEGER Még át kell gondolnom – a pesti és budai piacon talán megveszik egy krajcáron, a zöldséget meg a csirkét beletakarni, de hát az semmi.
TEMPEFŐI Csomagolópapírnak akarja eladni?
BETRIEGER *(mosolyogva)* Igazából nem akarom.
TEMPEFŐI Nem?
BETRIEGER Nem érné meg.
TEMPEFŐI *(szünet után)* Talán megérné. Hátha literátus baromfi kerül az ebédlőasztalra.
BETRIEGER *(széttárja a kezét)* Okosodik a világ.

Harmadik jelenet

Előbbiek, Múzsai néhány bőrönddel beóvakodik

MÚZSAI Nyitva volt lenn az ajtó…
TEMPEFŐI Múzsai… *(Átölelik egymást)*
MÚZSAI Te micsoda helyen laksz! *(Sétál)* Tud valamit ez a város… Mennyi új hely – egyik a másik hátán! *(Megáll Betrieger előtt)* Múzsai. Költő.
BETRIEGER Betrieger, tipográfus.
MÚZSAI Ó, mi újság a betűk világában? Tűrik még a nyomdafestéket? *(Leszed valamit Betrieger kabátjáról)* Hoppá, itt egy umlaut. *(Tempefőihez)* Hát, barátom – lőttek a bárónak.
TEMPEFŐI Milyen bárónak?
MÚZSAI Tudod, én eddig Hollókőn éltem, a báró úr pártfogása mellett. Mármost meghalt.
TEMPEFŐI Nem volt szép tőle. Nézd…

MÚZSAI Gondold el: saját asztaláról tartott, évjáradékkal szolgált. Öt fiú maradt utána – költekező kedvben nincs hiány, de énrám abból nemigen futja. Vége a pünkösdi királyságnak.
TEMPEFŐI Figyelj ide...
MÚZSAI *(észreveszi a könyveket)* Ez az, amire gondolok? *(Felvesz egy példányt)* És te nem szólsz? Egy lapot nem küldesz? *(Belemerül)* Gazember! Szerencse fia!
TEMPEFŐI *(kelletlenül)* Most jött ki.
MÚZSAI Ó, hát most jött ki, persze. *(Olvas)*
TEMPEFŐI *(Betriegerhez)* Mennyit tudna nálam hagyni?
BETRIGER Egyet sem.
TEMPEFŐI Hát miért hozott egy rakással?
BETRIEGER Reméltem, az megmozdít valamit az úrban. De már viszem is őket. *(Szedelőzködik)*
TEMPEFŐI Az imént nem vette át tőlem – még én akartam átadni...
BETRIEGER Hogy kufárkodjam velük. Hová gondol?
MÚZSAI *(a könyvbe merülten)* Mestermű...!
BETRIEGER Ahogy a nyomtatás költségét prezentálja az úr, örömest megválok tőlük.
TEMPEFŐI Kérem, parancsoljon helyet foglalni, fáj látnom, hogy áll. *(Leülteti Betriegert)* Látja, én ember vagyok, és emberek közt lakom ezen a planétán. Tud követni? Ennél fogva szükséges, hogy az ő gondolkodásbeli dolgaikat tegyem foglalatba. Önön múlik, hogy arra menjek, amerre hivatásom értelme parancsolja.
BETRIEGER Rajtam nem múlik. Arra megy az úr, amerre kedve tartja.
TEMPEFŐI Ahhoz, hogy az emberi művelődésnek igyekezzünk hasznára lenni, az a tény egymagában is elegendő, hogy embernek születtünk. Osztja ezt a véleményt?
BETRIEGER *(tétován)* Osztom.
TEMPEFŐI Akkor ne hagyja, hogy az úr fejére hulljon vissza a mulasztás. Ön bátor ember, Betrieger úr?
BETRIEGER Nem tudom, mire akar kilyukadni a poéta úr, de...
TEMPEFŐI Akkor a többi legyen a sors akarata szerint. Viszontlátásra – örömömre szolgált, hogy elbeszélgettünk. *(Kifelé tuszkolja)* Ön tudja, miben áll a magyar literatúra.
BETRIEGER Hiszen éppen ez az...
TEMPEFŐI Úgy van, ön műértő lélek.
BETRIEGER Nem, hanem tudom, meddig terjed az ember erszénye. *(A falnak veti a hátát)* Ellenben kérem, fizesse meg a nyomtatás árát. Különben törvény szerint adósomként kell bánnom az úrral. *(Kis csönd)*
TEMPEFŐI Csalódnom kell önben.
BETRIEGER *(udvariasan)* Ha tudná, mennyire sajnálom. *(Szünet)*
TEMPEFŐI Akkor nyomtasson ki egyetlen példányt – írok hozzá egy ajánló szöveget gróf Fegyverneki számára. *(Letép egy papírt, ír)* „Gróf Fegyverneki, egy hazáját mindenkor szerető hadvezér emlékezetére." Rögtön az első oldalra, tovább nem fog lapozni.
BETRIEGER Rendben van. De ha semmi nem lesz a dologból...
TEMPEFŐI Hamarosan el tud készülni vele?
BETRIEGER Meglesz. Magamat ajánlom.
TEMPEFŐI Igaz szolgája az úrnak.

Betrieger el

Negyedik jelenet

Tempefői, Múzsai

MÚZSAI *(még mindig a könyvbe merülten)* Én ezt már mind ismerem. Hol vannak az újak?
TEMPEFŐI Mi szél hozott?
MÚZSAI Azért jöttem hozzád, kedves barátom, mert tudom, hogy itten Pesten te a boldogságnak közepette ülsz – a művelt közönség elédbe rakja a múzsának ajánlott áldozatait, s te elfáradsz azok beszedésében. Segítsd meg szűkölködő barátodat, és részeltesd nemzetünk mecénásainak jótételeiből.
TEMPEFŐI Én segítsek rajtad?
MÚZSAI Csak ha módodban áll. *(Szünet)* Persze nem kell szóba állni holmi poétákkal, akik még egy nyomorult könyvet sem tudnak felmutatni...
TEMPEFŐI Én nem tudok rajtad segíteni...
MÚZSAI Legalább egy dedikált példányt...
TEMPEFŐI Itten nyűglődöm ebben a pállott világban.
MÚZSAI *(körülnéz)* Azt látom... Vadonatúj kötet, lakás, minden...
TEMPEFŐI Barátom, én egy olyan helyen lakom, amihez képest egy csigahéj: egész London. Te Múzsai, ez az én ifjúságomnak purgatóriuma, és a közállapotok a benne uralkodó démon. Exorcizálj valahogy, barátom, mert megöl!
MÚZSAI Közállapotok démona, parancsolom, hogy hagyd el ezt a lelket. Távozz, és keress másikat, szebbet, jobbat!
TEMPEFŐI *(nevet)* Jó, elég már. *(Szünet)* Itt volt ez az alak... Láttad, ő tipografálta a verseim. Most a nyomtatás árát követeli. Én meg az adósok börtönébe vonulok. *(Nevet)* De nem, azt nem meri megtenni.
MÚZSAI Értem. *(Szünet)*
TEMPEFŐI Magyarnak lenni nem egyéb, mint kihányt ruhákban öltözködni, periodice káromkodni...
MÚZSAI Délibábot hányni.
TEMPEFŐI Hortobágyon hervadozni.
MÚZSAI Dolmányban akasztani.
TEMPEFŐI Dolmányban újratemetni.
MÚZSAI Gémeskutat elcsatolni.
TEMPEFŐI Határokat feszegetni.
MÚZSAI Kokárdában böfögni.
TEMPEFŐI *(fel-alá jár)* Díszmagyarba dögleni... huszárosan hazudni... mindig rossz oldalra állni...
MÚZSAI *(szünet után)* Te milyen társaságban mozogsz?
TEMPEFŐI *(vállat von)*
MÚZSAI Barátom, itt áll egy híved, aki kész minden fáradságát a te javadra feláldozni.
TEMPEFŐI Köszönöm.
MÚZSAI Találtam egy ifjú politikus méltóságot. Őbenne lesz minden reményünk.
TEMPEFŐI A barátod?
MÚZSAI Holnap mutatnak be neki. Adakozó kedvű ember.
TEMPEFŐI Nem is ismered.
MÚZSAI Egy kávéházban akadtam rá, ott kártyázik minden délután.
TEMPEFŐI Én másképpen barátkozom.
MÚZSAI Ha azt hiszed, nekem akkora öröm, hogy...
TEMPEFŐI Nem ilyen hatékonyan. *(Szünet)*
MÚZSAI Ha te magad jobban elvégezheted, addig szívesen felváltalak a börtönben. Parancsolj – repülök.
TEMPEFŐI Ne fáradj.
MÚZSAI *(élesen)* Kész vagyok mindenre. Nincs oly fáradság, melyet édessé ne tenne annak meggondolása, hogy érted szenvedek.
TEMPEFŐI *(maga elé)* Meg kéne szabadulni az alkotás kényszerétől, minden rossznak okától. Akkor megtanulnánk életünket egy szűk hajlékba zárni, ahol önmagunkban és barátainkban mindent feltalálunk.
MÚZSAI Meg egy nőben.
TEMPEFŐI Meg egy nőben. *(Szünet)*
MÚZSAI Megbocsáss, de féltelek. Ilyenkor az ember, ha magán töprenkedik, nem tud talpra állni.
TEMPEFŐI Hátha nem akarok?
MÚZSAI Úgy kell dolgozni, mintha mindig ebben és itt élnél.
TEMPEFŐI Én meg arra képtelen vagyok. *(Szünet)* A tatár számára, aki naponta másutt legeltet, még Michelangelo sem tud építéshez való követ adni.
MÚZSAI Éppúgy élsz és éppúgy írsz, mint régen.
TEMPEFŐI *(vállat von)* Én nem változom. *(Szünet)* Ha írok is, mert anélkül én már nem tarthatom fenn létemet, írok a boldogabb jövőnek, írok a huszadik vagy huszonegyedik századnak, annak a kornak, amelyben az ember vagy igazán ember lesz, vagy igazán

semmi sem. Az értelem és ízlés alakulását pedig távolról szemlélem én – egy nádas házba szorult cosmopolita.
MÚZSAI *(óvatosan)* Én látok megoldást...
TEMPEFŐI *(ránéz)*
MÚZSAI Szemben a kocsma, jó a pálinkájuk. Gyerünk!
TEMPEFŐI *(szünet után)* Menjünk. *(Kimennek)*

Ötödik jelenet

Szoba gróf Fegyverneki házában. Báró Serteperti, Rozália. Rozália valamit jegyzetel, Serteperti egy könyvbe merülten a székeket rendezgeti

SERTEPERTI Kisasszony nem gondolt még arra, hogy vannak szobák, ahol jól érezzük magunkat, míg a másikból legszívesebben kimenekülnénk?
ROZÁLIA *(felnéz)*
SERTEPERTI Lehetséges, hogy a nagyságos kisasszony nem olvasta még azt a gyönyörű munkát, amely most jött ki Kínából franciára, franciából magyarra fordítva?
ROZÁLIA Még nem volt alkalmam.
SERTEPERTI Nincsen annak párja. Ha a kisasszony görögjei tudtak volna ilyet! Ez a közönséges embert földi angyallá teszi. Méltóztasson megtekinteni, mely finomságok vannak benne. *(Mutatja a könyvet)* Ne itt! A művelődés négyzetében. Tetszik látni ezt az ábrát? Nem szívesen dicsérem magam, de tekintse meg, milyen tökéletes ez a triagonál, amit én, az a szék, továbbá a kisasszony zárunk be egymással. Érzi? Nem érzi? *(Behunyja a szemét)*
ROZÁLIA Báró úr, ez a könyv komplett idiótát csinál magából.
SERTEPERTI *(sértetten)* E hasznos könyvecskét Betrieger, egy igen derék nyomdász, a maga költségén fordíttatta és nyomtatta. Én e szép cselekedetért egy tehenet is küldettem neki, borjastól!
ROZÁLIA Az az ember egy szívtelen haszonleső, aki mások vérén és húsán veszi meg a maga szerencséjét.
SERTEPERTI És mire alapozza e kedvezőtlen vélekedést a kisasszony?
ROZÁLIA Látja báró ezt a kisded könyvtárat? E könyveket régi és mai poéták írták...
SERTEPERTI *(magában)* Kezdi már.
ROZÁLIA ...akik minden pénz- és társaságbeli megbecsülés nélkül, áldozatosan végzik munkájukat. És Betrieger e szegény poétáknak a vérét szívja.
SERTEPERTI Milyen szép is a kisasszony, mikor így filozofál! Egy Zrínyi Ilona! Kár, hogy ez nem az a kor, melyben igazán kibontakozhatna. *(Nézegeti a könyveket, akadozva olvassa a címeket)* M-o-n-t-e-s-q-u-i-e-u. P-h-a-e-d-r-a – ez szép lehet, kár, hogy nem érteni. V-o-l-t-a-i-r-e.
ROZÁLIA Voltér.
SERTEPERTI *(heherészve)* A voltér semmit sem ád a zsidó, kisasszony.
ROZÁLIA Francia író. Voltaire.
SERTEPERTI Igen? Itt mindig tanul valamit az ember. S a kisasszony örömét leli ennyi külföldi szóban?
ROZÁLIA *(fagyosan)* Nézze talán a Tündérsípot a báró úr, az magyarul van, zenéje is igen szép.
SERTEPERTI Tündérsíp? Bájos cím. *(Kifelé indul)*
ROZÁLIA Báró úr, mutatnék én magának valamit a Tündérsípból.
SERTEPERTI A kisasszonyka kedvéért meghallgatom, ámbár a fejem... *(Játékot vesz elő, azzal foglalatoskodik)*
ROZÁLIA Mindjárt kevélykedik a reggelt jelentő
Nap az aranyos úton.
A sötétség a maga lakóhelyébe fog süllyedni,
Mert győzedelmeskedik a bölcsesség.
SERTEPERTI *(elmerülten)* Nem bírom ezt itten kirakni...
ROZÁLIA Ó, kedves csendesség, szállj ide alá,
És fordulj vissza az emberiség szívébe.
SERTEPERTI Figyeltem, kisasszony – a sötétségről volt szó.
ROZÁLIA *(szárazon)* Az – sötétség.
SERTEPERTI De hol kell már ezt nevetni, kedves kisasszony?
ROZÁLIA A szív nem mindig a hahotában trombitálja ki a maga dolgait.
SERTEPERTI Mennyire igaz!

Hatodik jelenet

Előbbiek, gróf Fegyverneki, Éva

SERTEPERTI *(megkönnyebbülten)* Gróf úr!
FEGYVERNEKI Minden szépet és jót kívánok.
SERTEPERTI Kimagyarázhatatlan örvendezéssel örvendek.
FEGYVERNEKI Mivel múlatják magukat?
ROZÁLIA Verseket olvastam a báró úrnak.
FEGYVERNEKI Jaj, fiam, mit gyötröd szegényt? Mindig ugyanaz a nóta...
SERTEPERTI Bátorkodtam azt javasolni a kisasszonynak, foglalkozzon inkább neméhez és nemességéhez illő dolgokkal. Itt van például ez a csodálatos könyv.
ROZÁLIA Én a valódi nemességet csak nemes gondolatokkal tudom elképzelni.
SERTEPERTI Én pedig előbb veszítem el fél vagyonomat, mint bármely titulusomat.
ROZÁLIA Szép is az, mikor az ember ily hosszan írhatja le nevét: báró Serteperti Lajos von Semmirevaló, Szemétvára örökös ura, az egész Rongyos Uradalom birtokosa, Eszement vármegye bolondispánja, az Üresfejű Rend arany sarkantyúsa, és a többi, és a többi.
SERTEPERTI Engedje megjegyeznem, hogy az itt lakó s megforduló nagyságok igen alacsony szavakkal emlékeznek kegyedről.
ROZÁLIA Most megdicsért a báró úr.
FEGYVERNEKI De hát nevetnek rajtad...
ROZÁLIA Hát nevessenek.
FEGYVERNEKI Rozália, elég. Te attól az alávaló gusztusú kis embertől nagyon rossz dolgokat tanulsz.
ROZÁLIA *(sápadtan)* Az az ember mindnyájuknál szebben gondolkodik. Ha kívánja, világos példával mutatom meg az ő tulajdon verseiből.
SERTEPERTI Gróf úr, esedezem, mentsen fel alóla!
FEGYVERNEKI Rozália, kérlek.
SERTEPERTI *(kimérten)* Kisasszonyt lassan szájára veszi a világ.
FEGYVERNEKI Engedje meg az úr, én rápipálnék, ha terhére is leszek vele.
SERTEPERTI Éppen nem! Sőt, magam is instálok egy pipát.
FEGYVERNEKI Ezt már szeretem. Tessék, nagyságodnak ezt a kis pipát ajánlom. Valami diák hagyta nálam némely verseivel, én meg cserébe egy csinos kis tajtékpipát adtam neki.
SERTEPERTI Nagyságos uram! Csak nem a verseiért adta?
FEGYVERNEKI Mit gondol rólam az úr? Nem visznek még az ispotályba! Ezért a makrapipáért, amelynél tetszetősebbet életemben nem láttam.
SERTEPERTI Hát nem vagyok képes ezt a dohányt meggyújtani.
ÉVA Segítsek? *(Könyvet húz elő)* Gusztusa szerint éljen vele nagyságod, nekem az olasz vers a kedvencem. Csupa érzelem.
SERTEPERTI *(kiszakít két oldalt)* Csak belenézek előbb.
„Látod-e, mely kicsiny itt a föld, félrésze vizekkel
Béfoglalva, setétzöldes, félrésze világos,
S mint félérésű citrom hintálva tulajdon
Terhe nyomásától, lóg a nagy semminek ágán."
Nem értem. *(A pipára teszi, rágyújt)* „A semmi ágán." Felőlem aztán lóghat, nem igaz?
ÉVA Én ebben így, ahogy maga most van, igen gyönyörködöm.
SERTEPERTI Hálás köszönetem a kisasszony szép bókjáért. De honnan került ez a sok pimasz portéka a nagyságod úri szobájába?
FEGYVERNEKI *(kínban)* Valaki itthagyta őket adósságba. Megmondom őszintén, próbát tettem velük, de étvágyam, egészségem látta kárát. Én az egyszerű, igaz magyar dolgokat szeretem – vadászat, evés, alvás.

ROZÁLIA *(sápadtan nézi őket)*
FEGYVERNEKI Rozália, menj a szobádba. Beszédem van a báró úrral.

Rozália kimegy

Hetedik jelenet

Serteperti, Fegyverneki, Éva

SERTEPERTI Ez kibírhatatlan, bocsásson meg érte a gróf úr.
ÉVA Nem kibírhatatlan az én nővérem, csak nagy különc. Báró úr nem látott még olyat. A múltkor magammal vittem a bálba, német gavallérok közé. Beszéljen idegen nyelvet, azt szereti.
SERTEPERTI No és?
ÉVA Eljárt egy-két menüettet a maga módján, de aztán észrevett egy berlini professzort, és azzal vége volt.
SERTEPERTI Sok a szellem, hol a kellem.
FEGYVERNEKI Ott nyájaskodott, cimborált a lányommal. Szerencsére magyarra fordították a beszédet. És mit mond ez a tudós, politikus professzor? „Sétáljon át hozzám a kisasszony-mademoiselle, és én vacsora után megmutatom, hogy nem lesz ing."
SERTEPERTI No!
FEGYVERNEKI Én erre előpattantam, és kérdezem tőle: nem lesz? Erre az a német barom, de minden szemérem nélkül: ő Németországnak egy jeles erkölcsi tanítója. Aztán gatya sem lesz, a német erkölcsi karaktere szerint az úrnak? Akkor egy német úr, aki hat esztendeig farsangozott a külföldi egyetemeken, beleszól: „A kisasszony azt mondotta, hogy a *Tavasz* nevezetű versecskét Lessing írta. Erre a professzor úr megmondta neki, hogy annak írója Kleist volna, egy porosz kapitány, és nem Lessing." *(Kis szünet)* Lessing. Egy író... Nem „nem lesz ing", hanem Lessing...
ÉVA Azokkal a nevekkel csak apa szemét akarták bekötni.
SERTEPERTI Igaza lehet a kisasszonynak.
ÉVA De nagyon elsápadt az úr, mi baja?
SERTEPERTI *(már csak fújja a pipát; lágy hangon)* A fejemnek a pipa – volt ebben a versben valami...
FEGYVERNEKI Hagyd, fiam. A vers nem úgy füstöl, mint más közönséges holmi. Én olyan igazi költő-füstszagot éreztem. Ha tetszik, menjünk ki a szabad levegőre.
SERTEPERTI Nem bánom. *(Megáll – halkan)* Micsoda holmi az ilyen! „A semmi ágán!" *(Gyűlölettel)* De hát az efféle divatnak is vége szakad egyszer. *(Kimegy)*
ÉVA Igaz híve maradok drága méltóságos nagyságodnak. *(Egyedül)* Ó, az édes báró úr. De hisz ő egy cukros ember! Egy fáin politikus, gyönyörű, elmés magyar méltóság. Menjen a pokolba! *(Kacag)* – Hé! Szuszmir!

Nyolcadik jelenet

Szuszmir, füstös kezű és ábrázatú, pernyés-hamvas öltözetben, egy régi szűr a nyakában, az is másféle posztóval megfoldozva, a fél ujja elégett, egy sárga sapka a fejében, bolyhos kutyabőrrel prémezve, rongyos ingbengatyában, egy piszkafa a kezében – és Éva

SZUSZMIR Mit parancs?
ÉVA Gyere be!
SZUSZMIR *(bejön, leveszi a sapkáját)* Mi baja kisasszonynak velem?
ÉVA Csak ülj le és mesélj egyet.
SZUSZMIR Úgy de, kisasszony, ha itt tarisznyázom el az időt, majd keresztülveret nagyságos uram a török fúráson. Megkövetem a kisnagysága becsületes személyét s a mai szent napot.
ÉVA Nono, Szuszmir. Ne kötekedj. Nesze, igyál egy pohár bort. *(Tölt neki)*
SZUSZMIR *(felhajtja)* De már ennek a fele se tréfa.
ÉVA Jólesett?
SZUSZMIR Jól, engem úgy tartson, még a lelkem is szikrát hányt utána. El is járnám mindjárt a két kállait.
ÉVA Majd talán táncolunk is. De most ülj le, és halljam, mit tudsz.
SZUSZMIR Kisasszony, megkövetem, nem beszélhetek. Én itt nem fűthetem a kisnagyságot, amikor a kályhát kéne. A torkom is száraz, mint a húsvéti tapló.
ÉVA Miért húsvéti?
SZUSZMIR Mert az régen volt.
ÉVA Mit kéreted magad.
SZUSZMIR Hát... Ha én veszedelmet vállalok a kisasszonyért, a kisasszony is...
ÉVA *(tölt)* Ha tetszik, utána kapsz. Még.
SZUSZMIR *(iszik)* No, hát egyszer hun vót, hun nem vót, még az Óperencián is túl, vót egy királyfi. A királyfi kiment vadászni, télen vót az idő, karácson akkor fejér vót, s hogy fejér vót, hát kimegyen a királyfi vadászni. Csak vadász, csak vadász, de még nyúlgyömbért se kaphatott, csak haza fordút biz ő, mint a kárvallott cigány. Meglát egy galambot, hozzálű, leesik a galamb, s hogy leesett a galamb a fődre, hát a vére olyan gyöngyen látszott a hón, hogy a királyfi azt mondja: nem nyugszom addig, míg olyan mátkára nem kapok, hogy fejér legyen az orcája, mint ez a hó, s mégis olyan piros, mint ez a vér. Másnap elindul, tizenkét szekeret megrak pízzel, tizenkét regement katonával. Egyszer megyen-mendegél hetedhét ország ellen, lát egy várat, a vár csupa varrótűből vót. Bemegy a templomba, hát a templom közepén ott fekszik egy nagy hót ember, a templom ajtajára meg olyan nagy bunkós bot vót akasztva, mint a kisasszony. De bizony még a kisasszony feje is kevés hozzá.
ÉVA Te Szuszmir. Csak a magad tökfejéhez, jól van?
SZUSZMIR Minden ember, aki bement a templomba, levette azt a nagy görcsöst, osztán arra a hót emberre ráütött. Hát mi a kő lehet az? Azt mondják, annyi adósságba verte magát az az ember, hogy nincs olyan hatalom, aki megfizethetné, most aztán így porolják ki rajta. A királyfi előhozatja tizenkét társzekér pízt, aki neki adós vót, mingyár kifizette. Hat ördög a lelke, még fele sincs ki az adósságnak. Előhozatja a tizenkét regementet, azt is elosztogatja, utoljára csak a tizenkét inasa maradt, azt is odatta, mégsem telt ki az adósság. Hát a jó fészkes fene egye meg, mit csinál már? A szép mundérját, azt is odaadja, óráját, pácáját, mindenit. – Hú, kifulladtam, kisasszony.
ÉVA Nesze még, Szuszmir, szépet meséltél, ördög vigye a lelked. *(Tölt neki)*
SZUSZMIR *(felhajtja)* A kis körmöm is átaljárta. Így aztán kifizette, s hogy kifizette, hát megindult egyes-egyedül, hetedhét ország ellen, meg azon is túl. Aznap éjjel álmot látott a királyfi: egy hercegkisasszonyt. Látja a királyfi, hogy gyöngy egy alak: szép nagy szemei voltak, mint egy-egy pengő karika, mintha szurokkal kenték volna ki a szemöldökét, az orcája fejér, mint a gomolya, az ajka mint a mákvirág, a karjai meg izmosak, mint István kovácsnak. No de aztán olyan derék csecsei voltak, Isten tartson, mint egy-egy igaz lavór, a farát meg mintha birsalmából harapták volna ki. Fejérebb volt a lába, mint a kisasszony anyjának, ha meg nem sértem.
ÉVA *(a kanapén hever, egész figyelmességgel)* Szuszmir. Hát az én lábam – tetszik-e?
SZUSZMIR *(dermedten)* Nem értek ahhoz, kisasszony.
ÉVA Dehogynem. Az előbb mondtad, hogy értesz. Nem tetszik a lábam?
SZUSZMIR Nem mondtam én olyat, nagysága kérem.
ÉVA Van-e olyan fehér, hogy egy királyfi szeme megakadjon rajta? És a karom? A vállam? Nem lenne jó egy királyfinak?
SZUSZMIR *(megbabonázva)* Ne csinálja már a kisasszony...
ÉVA Ha csak tudnám, mit értettél te az én anyám lába fehérségén. *(Felnevet)*
SZUSZMIR Kottybelé, szilvalé. Már el is felejtettem, miről volt a szó. *(Nézi)* No. Mán éhezett, mint a kutya, meglát egyszer egy erdő mellett egy szörnyű nagy tüzet, odamegy, tizenkét rakás nagy

fa égett, egy nagy ember karikába feküdt, a lába a száját érte. Azt mondja a királyfi a nagy embernek, jó szerencsével, apámuram. Azt mondja a nagy ember, annak köszönd, hogy apádnak szólítottál, mert ha ezer lelked lett vóna is, el kellett vóna veszned. Ehetnél? Avval fölveszi a köpönyegit. A pedig olyan vót, hogy mikor azt fölvette, a tatár kán se látta vóna meg. Kezibe veszi a baltát, tizenkét rőfnyi vót az éle, úgy láttam, mint most a kisasszonyt. Elmegy a setét köpenyegű ember, levág egy nagy fát, lecsapkodja az ágait, meghegyezi, felhúz rá egy ökröt, visszamegy.

ÉVA Te Szuszmir. Volt az az ökör olyan nagy, mint te?

SZUSZMIR Hát már a kisasszony se bolondul meg az idén.

ÉVA *(elkacagja magát)* Nem, ugye? No, csak mondjad tovább.

SZUSZMIR No, hallod-é, királyfi, én tudom, hogy ehetnél, hát egyél. Azt is tudom, mibe vagy járatos. Én néked olyan mátkát kerítek, aki olyan lesz, amilyenre vágyol, de csak ha nékem adod fele keresményedet. Elindulnak hetedhét országba, még az apjuk halálán is túl, találnak egy várat. Hát azt mondja a setét köpönyegű ember: no királyfi, itt lakik egy királykisasszony, akinek az orcája olyan fejér, mint a hó, és mégis olyan piros, mint a vér. Hanem annak a szeretője a Pulútó.

ÉVA Hát a többi planétát hová teszed?

Kilencedik jelenet

Előbbiek, Rozália és Tempefői. Rozália keresgél valamit a szobában, ezalatt Tempefői csendben leül valahová

SZUSZMIR Éva kisasszony, nem kell mindenbe úgy belefröccsenteni. Elmegy hozzá a királyfi, hát éppen olyan, ahogyan az álmában látta. Azt mondja a királyfi, hogy menjen hozzá, erre mondja a királykisasszony, hogy neki van egy gyűrűje, ő azt jól eldugja, és ha a királyfi megtalálja, hozzámegy. Mondja a királyfi a setét köpönyegű embernek, hogyan áll a dolog. Elmegy a setét köpönyegű ember a lányhoz, hát Pulútó is akkor ment hozzá. Elveszi a gyűrűt, kiszalad vele, a setét köpönyegű ember utána, aztán mikor az árnyékszékbe akarta volna vetni, odatartotta a köpönyegét, arra esett. Hogy aztán a setét köpönyegű ember odaadta a királyfinak a gyűrűt, a királyfi odaviszi a királykisasszonnak, hogy jöjjön hozzá. Azt mondja a királykisasszony: ha még egyszer megtalálod, hozzád megyek. Meghallotta ezt Pulútó.

ROZÁLIA Pulútó.

SZUSZMIR Elveszi a gyűrűt. A köpenyes ember utána, s mikor Pulútó a pokolba a szegre akarta akasztani, a setét köpönyegű ember odatartotta az ujját. Mondtam már, hogy akkor soha nem láthatta senki, mikor a setét köpeny rajta volt, így az ő ujjába dugta Pulútó a gyűrűt, így aztán a királyfi odavitte a királykisasszonyhoz. Azt mondja a királykisasszony: hé, királyfi, az én szeretőm Pulútó, ha a fejét idehozod, akkor hozzád megyek. Meghallotta ezt Pulútó, egyenesen a pokolba futott. Utánament a setét köpenyes ember, és mikor a pokolnak a legeslegközepén egy vaskandallóba bebújt vón seggel, akkor a setét köpenyes a tizenkét rőfös baltájával elcsapta a fejét! A királyfi meg a derekára kötötte a hajját, s azt a fene nagy fejét felcipelte a kisasszonyhoz.

ROZÁLIA Ilyen alávalóságokat kedvelsz? Ugyan, és találsz benne valami mulatságot?

ÉVA Te meg holmi szemét könyvekkel untatod magad.

ROZÁLIA Éva!

ÉVA Jaj, ezer bocsánat, Tempefői úr!

SZUSZMIR Bizony, nagyságám, én nem is adnám Éva kisasszonyt olyan százért, mint maga, még ha száz volna is.

ROZÁLIA Maga hallgasson, jó? Kutyafajzat.

ÉVA Ne bántsd! Életedben nem hallottál még ilyen szépet!

ROZÁLIA Épp ebben fogok én gyönyörködni.

ÉVA Én étlen-szomjan elhallgatnám egész nap.

ROZÁLIA Hát bámulom az ízlésed. S még kérkedsz, hogy nemes szíved van?

ÉVA Kinek van? Én nem mondtam ilyet. *(Nevet)*

TEMPEFŐI De mi lett a fejjel?

Csend

Levágta a tizenkét rőfös baltával, a derekára kötötte? És aztán?

ÉVA Tempefői úr. Én nagyra tartom önt.

ROZÁLIA Szidjuk, amit ismerünk? Hát jó. *(Évához)* Hadd látom, miben tudsz így gyönyörködni. – No, mondjad.

TEMPEFŐI Mondjad. Figyelünk.

SZUSZMIR Fogta a fene nagy fejet, az meg még csöpögött, de nem vér folyt belőle, hanem só, és a sót menten beitta a föld. A földből meg támadt egy veteményes. De olyan veteményest még nem látott a világ.

ÉVA Ezek sem nyerik meg a tetszésed?

ROZÁLIA Nem, ha tudni akarod. Utálom őket.

TEMPEFŐI Miért?

ROZÁLIA Miért? Kérdezed, hogy miért?

TEMPEFŐI Ezt kérdezem.

ROZÁLIA Mert semmit sem látok benne, ami méltó volna a figyelmemre.

ÉVA Elég, ha gyönyörködtet.

ROZÁLIA Azt sem.

TEMPEFŐI Én szép dolgokat találtam benne. „A pokolnak a legeslegközepén egy vaskandallóba bebújt vóna seggel." Ez szép.

ROZÁLIA Demokratikus hangulatban vagy, szívem.

ÉVA *(hízelegve, Rozáliának)* Most jön még csak a java. – Gyerünk, Szuszmir, ne lazsálj.

SZUSZMIR *(haragosan)* Én lazsálok? Ha maguk mindig megakasztják az embert? Elég egy pap egy templomba. Nem?

TEMPEFŐI *(nevet)* Ez jó.

ÉVA Ugye?

ROZÁLIA *(nézi őket)* No, mondjad azt a híres mesét, hadd érjünk a végére.

SZUSZMIR Még egyszer elkezdem, de aztán nincs több kocsfecs. – Hát mi tagadás, elvette a királyfi a királykisasszonyt, nagy lakodalmat ütöttek, Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé, én magam fűtöttem be a kalácsnak a kemencét. Odamegy a setét köpönyegű ember is. Mikor aztán a sok vendég eloszlott, a menyasszonyt meg a padlásra felvitték, azt ajánlotta a királyfinak, véle ne háljon, becsülettel szólván, hanem az ágy mind a két végire egy papot állítson könyvvel. Úgy is lett.

ÉVA Hogy? *(Nevet, Tempefői vele nevet)*

SZUSZMIR Vigye el a tatár, hát úgy, hogy odaálltak a papok. A gyertya égett, hát egyszer csak, neki legyen mondva, kijön egy nagy béka a szájából.

ROZÁLIA Te barom, hogy jöhetett volna onnan ki béka?

SZUSZMIR Aki mondja. Hát édes eszem, tojj meg, mintha a kisasszony feküdne most is valaki mellett, én meg béka volnék, s a szájából kicurukkolnék.

ROZÁLIA Eredj a pokolba, te állat. Ocsmány a beszéded, mint te magad, bújj a Pulútód hátuljába.

ÉVA *(nagy vigassággal felugrik, tapsol, kacag)* Jó! Jó! De tetszik! Ilyen eszed van, miért titkolod?

ROZÁLIA *(zavarodottan)* Eh, azt se tudja már az ember, fiú-e vagy lány.

SZUSZMIR Most, hogy így rám kérdezett, én sem tudnám megmondani.

ROZÁLIA Te ne szólj hozzám, értjük egymást?

TEMPEFŐI Mondd tovább, Szuszmir. Figyelünk.

SZUSZMIR Ezt aztán agyonütötte a pap a könyvével. A békát. Hát egy másik is kibúvik, azt is agyonüti, azután jön annyi, mint nyüves kutya farka alól a pondró. Mind agyonverték a papok.

ÉVA *(tágra nyílt szemmel)* De hát hol jártak ott azok a békák?

SZUSZMIR Azt mondta a setét köpenyes, hogy azok a békák még a Pulútó maradványai voltak a kisasszonyban.

TEMPEFŐI Te, Szuszmir, elmondanád ezt nekem valamikor újra? Leírnám. Furcsa egy mese.

ROZÁLIA Lehet mondani. Szemét ész szüleménye.
ÉVA *(énekel)* Zöld a lába, kék a szárnya, lila a harisnyája, micsoda madár!
SZUSZMIR Nem tudom. Már én még egyszer nem tudom így elmondani, édes úr. Aztán minek is? Jön helyette más.
ÉVA Tempefői úr. Maga ugye költő, hát ért a rajzoláshoz. Leíráshoz, úgy mondom. Mit gondol, ha ezt a mesét színpadra tennék, lehetnék én benne a kisasszony? Tudja, csak úgy, a magunk mulatságára. Szuszmir úgy mondta, fehér a bőre, mint a hó, és mégis piros, mint a vér. Mit gondol erről, édes poéta úr?
TEMPEFŐI Én nem tudom, kisasszony.
ÉVA A szépírót kérdezem. A költőt.
SZUSZMIR Megindulnak a királyfival haza, ő meg a felesége. Mikor mennének haza, azt mondja a setét köpenyes…
ROZÁLIA *(belevág)* Elég ebből. Mindjárt hazajönnek, fa nincs vágva, eredj a dolgodra.
ÉVA Mit pattogsz? Hadd fejezze be.
SZUSZMIR Hallod-e, királyfi, azt mondtam, kerítek neked olyan mátkát, amilyen után indultál, ha fele keresetedet…
ROZÁLIA Te nem értesz magyarul? Ott a fejsze, vágj fát!
TEMPEFŐI Mi bajod van?
ÉVA Hadd fejezze be!
SZUSZMIR Ha fele keresetedet nékem adod! Itt van huszonnégy szekér pénz…
ROZÁLIA Tűnj már el, azt mondtam! *(Rángatja)*
SZUSZMIR Maga nem hagy békét a tisztességes embernek? Maga átkozott egy boszorkány, egy vasorrú nyavalya, egy kórság, ha az Isten meg nem szenteli.
TEMPEFŐI *(szelíden)* Rozália, ez csak mese. Ha nem tetszik, ne hallgasd. Mit ártott?
ROZÁLIA *(kétségbeesve)* Én nem bántom. Eltakarodsz végre? Vagy kidobassalak?
SZUSZMIR *(szedi a subáját)* Hisz én nem bánom, maradjon magára, gebedjen meg, ha nem lát szívesen. *(Dünnyög)* Uram Istenem, mi lesz még belőle, ha felneveled. *(Elmegy)*

Csend

ÉVA *(komoran)* No, ezt jól elmarta.
ROZÁLIA Maradjon magának a henye állat.
TEMPEFŐI Miért beszélsz így? Nem ártott senkinek.
ROZÁLIA *(idegesen)* Én nem bántottam. De ha apám meglátja, hogy nincs elég fa, neki lesz baja.
ÉVA És ha én hajigálnám ki a te könyveid? Akkor te miért zavarod meg az én mulatságom?
ROZÁLIA Szép mulatság.
TEMPEFŐI Szép, ami az ember kedvét megnyerheti.
ROZÁLIA Jól mondod. Vannak szép semmirekellők, akik gyönyörködtetni is tudnak.
ÉVA Vannak rút semmirekellők is – akik még azt sem tudnak.
ROZÁLIA *(kimerülten)* Azok a nyomorult mesék szépek, de semmit sem érnek.
ÉVA *(Tempefőihez)* A szép az semmi?
ROZÁLIA Illik hozzá, hogy a szemétdombon kurkászik mulatságért…
TEMPEFŐI A könyv is szép, a mese is szép. Minek választani?
ÉVA Volt neked egyetlen vidám, mulattató napod egész életedben? Tudod te, mit jelent az, gyönyörködni és gyönyörködtetni?
ROZÁLIA Én tudom, mit jelent gyönyörködtetni – de a léhaságban nem gyönyörködöm. *(Tempefőinek)* Nem mondasz semmit?
TEMPEFŐI *(hallgat)*
ÉVA Tudod, milyen az, amikor tetszést keltünk, mert magunk is tetszeni vágyunk?
ROZÁLIA Nagyon lealacsonyítod egész nemünket, ha csak a testi mulatságoknak szentelt bálványként gondolsz ránk. *(Tempefőihez)* Tessék, mondd meg te. Azért adott az Isten nekünk is észt, szellemet, hogy a sárba vessük?
TEMPEFŐI *(rosszkedvűen)* Nem. Nyilvánvalóan nem.
ÉVA Ó, foglalkoztatom én az elmémet is, Tempefői úr.
ROZÁLIA *(keserűen)* Jó. Nagyon jó. Meglelted hát mulatságodat. Csak így tovább. És bocsáss meg, ha nem kacagok azon, ki kinek bújt a seggébe, és hogy kinek milyen hüllő fordul ki a szájából.
ÉVA *(nevet)*
ROZÁLIA Nyilván jellembeli fogyatékosságom, hogy az ilyesmihez nincs türelmem. *(Elindul, az ajtóból visszafordul, Tempefőihez)* Ha továbbra is érdekel az a metszet, a szobámban várlak.

Rozália kiment. Csend

TEMPEFŐI Máskor is szokta Szuszmirt hallgatni?
ÉVA Szépek, ugye?
TEMPEFŐI Igen. A többi is ilyen?
ÉVA A többi is.
TEMPEFŐI Volt benne valami különös módon szép.
ÉVA Ha kedve tartja, máskor is jöhet. Csak a nővéremnek ne említse. – Várják a metszetek.
TEMPEFŐI Isten áldja. *(Kifelé indul)*

Tizedik jelenet

Belép Betrieger

BETRIEGER A könyv, amit kért a poéta úr.

Tempefői megdermed. Betrieger leteszi a könyvet, mosolyogva áll. Belép gróf Fegyverneki, Tökkolopi és Serteperti

TÖKKOLOPI Hogy a tatár ragadná el János pap országába az ilyen szemét embert.
ÉVA Mi lelte, édes báró?
TÖKKOLOPI Negyvenhét aranyam veszett a kaszinóban.
ÉVA *(nevet)* Nagyságod talán túlságosan is becsületesen játszott.
TÖKKOLOPI Negyvenhét arany – volt-nincs, koc-poc patalion, mordály, pisztoly, flinta.
FEGYVERNEKI Karabély és mangaléta.
TÖKKOLOPI Mire céloz?
FEGYVERNEKI A szokott kibicei nélkül meg van lőve uraságod. *(Nevetés)*

Betrieger közben kiment. Tempefői magához veszi a könyvet, félrevonul – talán ki is megy a szobából

ÉVA De miért kívánja az úr igazságtalan úton szaporítani a pénzét?
TÖKKOLOPI Tessék?
SERTEPERTI Ha veszt az ember, méreg futja el. Ha nyer, önmaga lelke vádolásának teszi ki magát.
TÖKKOLOPI Már aki. – Mit egyebet tudnék csinálni? Az ember kilenckor kel, tízig a frizuráját állítgatják, tízkor a képviselőházba megy, ha kell, ott van egyig-kettőig. Kettőkor ebédel, mondjuk, ötig; akkor sétálni, vásárolni megy, és még mindig csak este tíz. Mit tud aztán az ember éjfélig csinálni?
ÉVA Az úr üres óráit kellemesebbé tehetik a könyvek.
TÖKKOLOPI *(elképedten)* A könyvek?
FEGYVERNEKI Éva.
SERTEPERTI *(simán)* Tudod – betű, papír, Gutenberg, poétika, esszé. Könyvek.
TÖKKOLOPI Köszönöm.
ÉVA Játsszunk valamit!
SERTEPERTI Zálogosdit!
ÉVA *(édesen)* Megszorongatom a báró urat!
SERTEPERTI Örömmel tűrném.
TÖKKOLOPI Filkót, filkót!
ÉVA Nagyságos báró úr a filkó. Megmondom, mit játsszunk: szégyenszéket!

SERTEPERTI Mennyivel pazarabb ötlet! *(Általános helyeslés)*
ÉVA És ki lesz a király?
SERTEPERTI *(bókkal)* Én elsőnek felvállalom!
ÉVA Azt reméli, az első kört elviheti szárazon! *(Nevet)*
TÖKKOLOPI Hát a referendárius ki lesz?
ÉVA Referáljon először Tökkolopi úr, az úgyis politikus szakma!

Székeket rakosgatnak körbe. Serteperti beül a szégyenszékbe. A többiek Tökkolopi fülébe súgnak

SERTEPERTI Parancsolsz, felséges alattvaló?
TÖKKOLOPI Ungot-berket feljártam, és sok a panasz felségedre.
SERTEPERTI Hát csak mondja!
TÖKKOLOPI Azt mondja az egyik, szégyen a királynak, hogy oly unalmas vacsorákat ad. *(Nevetés)*
SERTEPERTI Unalmas, aki mondja!
TÖKKOLOPI *(nevetés)* A másik szerint oly idétlenül öltözik, mint... nem elfelejtettem? *(Újra sorra jár mindenkit)*
SERTEPERTI Hagyjuk, nem is olyan fontos! *(Nevetés)*
TÖKKOLOPI Idézem: oly idétlenül öltözik, mint paraszt a rongyosbálban. A harmadik azt mondja: nagyon tréfás akar lenni felség, de csak szánalmas élcek telnek tőle.
SERTEPERTI *(sértetten)* Nohát, micsoda alattvalók! Jó lesz megadóztatni a goromba parasztját. *(Csekély nevetés)* Ez se volt jó, igaz? Hát – álljon elő, aki szerint unalmasak a vacsoráim!
TÖKKOLOPI Én akartam kíméletes lenni! *(Beül a székbe; Sertepertihez, könnyedén)* Referálj, kérlek.

A többiek Serteperti fülébe súgnak

SERTEPERTI *(megáll Tökkolopi előtt)* Felséges király, ungot-berket feljártam, hát sok a szégyen, sok!
TÖKKOLOPI Állok elébe!
SERTEPERTI Egyik azt mondja, szégyen, hogy a király pénzét kártyára vesztegeti. Másik azt mondja, szégyen, hogy német dámák budoárjában tölti az időt. *(Tettetett kíváncsisággal)* Felség, ez igaz? *(Nevetés)* Harmadik azt mondja: szégyen, hogy kártyában folyton az ellenfél kártyáját lesi.

Tizenegyedik jelenet

Előbbiek. Tempefői a könyvét szorongatva Fegyverneki elé lép

SERTEPERTI Ki ez a konyhavakarék?
ÉVA Tempefői úr, poéta.

Kis csönd. A bárók tanulmányozni kezdik

TÖKKOLOPI Mondjon már kend egy rigmust.
SERTEPERTI No, ha legény.
FEGYVERNEKI *(hárítólag)* Uraim...
SERTEPERTI Hiszen kend poéta!
TÖKKOLOPI Poéta, poéta! Üm, poéta!
TEMPEFŐI Ne tegyék már az embert csúffá.
SERTEPERTI Poéta uram, egy darab szalonnáért.
FEGYVERNEKI *(leinti a többieket)* Hát mi jóval jár itt az úr?
TEMPEFŐI A nagyságos úrral szeretnék beszélni.
FEGYVERNEKI Beszéljen.
TEMPEFŐI *(akadozva)* Én szűkölködni inkább szeretek, mint kérni. Az embereket pedig kerülni kívánom és szoktam.
SERTEPERTI Kér, és mégsem kér.
TÖKKOLOPI Egy emberkerülő koldus. *(Vihognak)*
FEGYVERNEKI Uraim, viselkedjenek illendően! *(Tempefőihez)* Hallgatom.
TEMPEFŐI *(akadozva)* Aki a magyar családtörténetben jártas, jól tudja, hogy nagyságos úr fényes famíliája a legelsőkkel vetekedhet.
SERTEPERTI *(Tökkolopihoz)* Ez valami szabad vers?
TEMPEFŐI Már eddig is oly sok nemes tettét volt szerencsém hallanom, hogy nem kételkedem, örömmel mutatja meg mecénási hajlandóságát.
ÉVA Ó, ne kételkedjen benne. Itt járt nemrég egy banda cigány, és egyikük, a sánta, egymaga harminc tallért nyert a szájával való trombitálásért.
FEGYVERNEKI Éva, kérlek.
SERTEPERTI Kapott néhány forintot egypár zsidó is – a homlokukon forgatták a spádét, markukban olvasztották el a húszast, az orrukból meg selyempántlikát húztak elő.
TEMPEFŐI Nagyságod lábai előtt egy csekély ajándékkal borulok le.
FEGYVERNEKI Én a kegyelmed ajándékát semmivel nem tudtam kiérdemelni, de annyival szívesebben veszem. – Miféle könyv ez? *(Nézegeti)*
ÉVA Tempefői úr írta.
SERTEPERTI Nocsak!
FEGYVERNEKI És mit beszél kegyelmed ebben a könyvben?
TEMPEFŐI Olvassa el az ajánlást.
FEGYVERNEKI „Gróf Fegyverneki, egy hazáját mindenkor szerető hadvezér emlékezetére." *(Értetlenül)* Ez nekem valami ősöm?
ÉVA Az ükapánk, Fegyverneki Márton. *(Kuncog)* A törökverő. A végvárak réme.
FEGYVERNEKI *(félbeszakítja)* Már tudom. *(Tempefőihez)* Kár volt ezzel tölteni az időt.
TÖKKOLOPI Akkor folytassuk a játékot. *(A szégyenszékhez lép)*
TEMPEFŐI E munka nem fogja megengedni, hogy az ő példás erényeit eltörölje a feledékenység.

Belép Rozália

SERTEPERTI Édes Tempefői úr, a vitézség emlékezete fennmarad. Nem kell ahhoz könyv. Állnak a márványoszlopok, őrzik őseink nevét és érdemét.
TEMPEFŐI Az oszlopok leomlanak, és maguk alá temetik a beléjük kapaszkodott dicsőséget.
FEGYVERNEKI Csak azok lettek volna nagy emberek, akiket könyvbe foglaltak?
TEMPEFŐI Voltak többen is, de emlékezetüket elvesztette a rend nélkül kóborló hír.
ROZÁLIA *(szaval)*

„Éltek vitézek túl Agamemnonon;
De ismeretlen ködbe borultak.
Homályos éjbe vesztek: mivel nem
Nyertek érdemeik poétát."

TÖKKOLOPI Ha a poéták halhatatlanná teszik a nagy embereket, akkor az ő munkájuknak is halhatatlannak kell lenni.
ROZÁLIA Úgy van. Amikor gróf Fegyverneki Mártonra hálásan emlékeznek, akkor az ő nevét is emlegetni fogják.

Serteperti magához veszi Tempefői könyvét

ÉVA Egy Tempefői veszett el benned.
TÖKKOLOPI A költő úr tehát a saját dicsőségét célozza.
ROZÁLIA Ez minden költőnek szíve joga.
ÉVA *(hirtelen)* És a papír? A papír vajon ellenáll a pusztító időnek?
TEMPEFŐI A benne foglalt gondolat igen.

Tökkolopi és Serteperti játszadoznak a könyvvel, mintegy ellenőrizve az elhangzottakat

ÉVA A maga gondolatai is?
TEMPEFŐI Majd elválik. Nincs nagyobb rosta az időnél: addig lebeg az, míg minden szemetet ki nem hullat, hogy azon hízzék a feledékenység.

Serteperti próbaképpen meggyújtja a könyvet. A többiek, megbabonázva, egymás után köréje gyűlnek

TEMPEFŐI *(Sertepertihez)* Hány ember születik csak azért, hogy máris nevestől együtt elfelejtődjék?
SERTEPERTI Akarja tudni, mit gondolok? A parlamentnek kéne törvényt hoznia a maga fajtájáról.
TEMPEFŐI Kívánsága máris teljesült. E könyv miatt börtönbe jutok.
TÖKKOLOPI No, annyira talán mégse rossz.
FEGYVERNEKI Börtönbe?
TEMPEFŐI Kibocsátottam ezt a könyvet, minden előfizetés nélkül, és a tipográfus kéri a nyomtatás árát.
FEGYVERNEKI Mennyit kér?
TEMPEFŐI Harminc aranyat.
FEGYVERNEKI Barátom, harminc arany nem bolondság. Az töméntelen sok pénz.
ROZÁLIA A haza dicsérni fogja a neved.
FEGYVERNEKI A haza körbe fog röhögni. – Nézzétek, gyermekeim. Most vettem hat lovat, csak a szerszám a duplája. Aztán a kert füvesítése, a szökőkutak.
TÖKKOLOPI Ha még a francia módiról szólna a könyve.
ROZÁLIA Az ember egyetlen méltó tárgya az ember.
SERTEPERTI Az méltó, ami divatos... *(Ledobja a könyvet, türelmetlenül)* Hol is tartottunk?
TÖKKOLOPI Álljon elém, aki szerint...
TEMPEFŐI *(sápadtan)* Egyedül csak a magyar nyelv alkalmas arra egész Európában, hogy mind sarkalatos, mind mértékes verseket lehessen rajta csinálni.
TÖKKOLOPI Ha én ezt előbb tudom...
TEMPEFŐI Ennek a nyelvnek sem hangzásával, sem a benne találtatható sarkalatok számával, sem a szótagok állandó, kurtán vagy hosszan való ejtésével nem dicsekedhet semmi előttünk ismeretes nyelv a világon.
SERTEPERTI Tényleg költő.
ÉVA *(váratlanul megragadja Tempefői kezét, Fegyverneki elé cibálja – lázasan)* Papa, adj neki pénzt! Csak nem hagyod, hogy börtönbe csukják! Olyan szépen beszél...
SERTEPERTI *(udvariasan)* Gróf úr, én kérem.
TÖKKOLOPI *(nevetgél)* Igazán már, gróf úr.
SERTEPERTI Adjon neki néhány garast, aztán játsszunk végre szégyenszékeset...
FEGYVERNEKI *(szünet után)* Aludjunk rá egyet.
TEMPEFŐI *(földig hajolva)* Azt mondom, amit a régi filozófus, aki hajótörése után egy ismeretlen szigetre vetődött, de a sziklára rajzolt figurákat látva megcsókolta a földet, és így kiáltott: semmi baj, emberek nyomdokait szemlélem! *(Kifelé indul)*
FEGYVERNEKI Ez egy becsületes ember. Kár, hogy poéta.
ÉVA *(rajongva)* Nagyszerű! Költő úr is hallotta? De most igazán ne aludjunk! Folytassuk a játékot! Költő úr is álljon be! Kérem!
TEMPEFŐI Én nem játszom.
ÉVA *(a kezét fogva)* Csak referendáriusnak, no!
TEMPEFŐI Nem ismerem a módját.
ÉVA Majd figyel, s a következő körben próbát tesz, áll az alku? Szavát adja?
TEMPEFŐI *(kelletlenül bólint)*
ÉVA Én leszek a királynő! Rozália, te nem játszol?
ROZÁLIA *(szárazon)* Dehogynem.
SERTEPERTI Legyünk kíméletesek, referáljon a kedves papa!

A többiek Fegyverneki fülébe súgnak

FEGYVERNEKI *(megáll Éva előtt)* Kedves lányom, akarom mondani, felséges királynő! Ungot-berket feljártam, sok a paraszt, sok a panasz! *(A többiekhez)* Jól mondom? *(Évához)* Egyik azt mondja, ha este elmegy otthonról, sose öltözik elég melegen.
ÉVA Jaj, papa, ez úgy jó, ha nem lehet kitalálni, ki mondta! *(Nevetés)*
FEGYVERNEKI *(széttárja a karját)* Lelepleződtem! Második azt mondja, a királynő sok szíven sebet ejt, de keveset gyógyít. A harmadik azt mondja, rútul bánik azzal, ki szépségét dicséri. A negyedik azt mondja... szégyen, hogy a királyné irigy és felszínes. Mit tegyek, ezt mondja.
SERTEPERTI Szégyenletes hazugság!
ÉVA *(vidáman)* Semmi baj. Föl se veszem! – Nos, poéta úr, kenden a referálás sora. Megígérte! Vajon szavatartó ember?
TEMPEFŐI *(kelletlenül)* Az vagyok.
TÖKKOLOPI Hohó! De ki üljön a szégyenszékbe?
ÉVA Rozália, kérlek.
ROZÁLIA Én?
ÉVA Irigy és felszínes? *(Megvetően)* Nem nehéz kitalálni, ki mondta.

Rozália beül a székbe. A többiek megrohamozzák Tempefőit. Tempefői megáll Rozália előtt. Csend

SERTEPERTI Gyerünk, poéta úr!
ÉVA Csak bátran, úgy szép az! *(Szünet)*
SERTEPERTI Nem kell rímbe szedni.
TÖKKOLOPI Ungot...
SERTEPERTI ...berket...
TÖKKOLOPI ...feljártam...
TEMPEFŐI Sok a panasz felségedre. Az egyik azt mondja, a királynő bájos, ha poétákkal beszél. A másik azt mondja, egy témája van, abban is száraz és unalmas. A harmadik szerint kékharisnya, de a lelke, az lila. A negyedik szerint úgy ért a férfiakhoz, mint eszkimó a taplóhoz.
ROZÁLIA *(szünet után)* Mondd, nem tudtál volna valamit hazudni?
TEMPEFŐI Hazudni?
ROZÁLIA *(sírva)* Mindannyian szégyenszéket érdemelnének! Nem azt, rosszabbat! *(Kirohan)*
FEGYVERNEKI *(kis szünet után feláll)* Rozália!
ÉVA Majd kiheveri.

Kis csend

TÖKKOLOPI *(könnyedén)* Nohát, támadt egy ideám. Aki legnagyobbat tudja hazudni, az üljön a szégyenszékbe. Elkezdjem? *(Szünet)* Elkezdem. Akkora nagy dinnyét láttam a török határban, hogy lajtorján mentek fel a szárához, és baltával lékelték. Egyszer aztán beléesett a balta, hát tavaszig nem találták meg.
ÉVA *(ártatlanul)* Én láttam egyszer egy akkora kutyát, hogy megakadt a pókhálóban.
TÖKKOLOPI Milyen édes!
TEMPEFŐI Kegyed nagyon szellemes. Nagyszerűen simul a társaságba.
SERTEPERTI Nocsak, a poéta úr bókol!
TEMPEFŐI *(az asztalhoz megy, tölt magának egy italt)* Úgy issza a világ az álnokságot, mint én ezt a pohár bort. Ürítem poharam azokra, akiket az önök szellemi nagysága a porba tiport...
ÉVA *(tapsol)* Nagyszerűen rímel a költő úr!
TEMPEFŐI *(zavartan)* Én nem rímeltem.
ÉVA Dehogynem! Azt mondta: „ezt a pohár bort" – „ a porba tiport". Nagyon ügyesen csinálta. *(Kedvesen)* Egészségére. *(Kifelé indul)*
TEMPEFŐI Balassi Bálintra! *(Felhajtja az italt, újabbat tölt)* József Attilára. Arany Jánosra! *(Felhajtja, tölt)* Ady Endrére!... *(És így tovább)*
SERTEPERTI Valódi poéta az úr. Betintázott. *(Nevetés)*
TEMPEFŐI ... Füst Milánra. Petri Györgyre. Csokonai Vitéz Mihályra...
FEGYVERNEKI Fiatalember, nekem erre nincsen kidobni való pénzem. *(Kifelé indul)*
TEMPEFŐI ...Pilinszky Jánosra. Tinódi Lantos Sebestyénre... *(Öklendezik)*
TÖKKOLOPI Hagyjuk magára – valami lajstromot állít össze. *(Nevetés)*
TEMPEFŐI *(tántorog)*

A nagyvilág a főbbekkel
Föl se vesz és füstbe hagy,
Néz rád megvető szemekkel,
Nem csoda, poéta vagy.

ÉVA *(figyelmeztetőleg)* Megint rímel. *(Kimegy)*
TEMPEFŐI Sok gyáva nyelv szól, szidalmaz,
Mérget forral sok fúrt agy,
Gúnyol, és rád bosszút halmaz,
Nem csoda, poéta vagy.

Mindannyian kilopóznak, kivéve Tempefőit, aki nem veszi észre, hogy egyedül maradt; a vers maradékát, miközben mormolja, egyben egy szalvétára jegyzeteli

Ne mássz porba a főbbeknél,
Zengj egyebet keserveknél,
Nagyobb vagy te mindezeknél,
Azzal, hogy poéta vagy.

Közben észrevétlen beóvakodik Éva

Tizenkettedik jelenet

Tempefői, Éva

TEMPEFŐI *(nem veszi észre Évát)* Talán majd a mindig hálásabb szépnem kizarándokol az én temetőmhöz is. Az érzékeny leányok és menyecskék, amikor majd az ember emberebb lesz, rózsát hintenek a síromra...
ÉVA ...És lengő pántlikát kötözünk a költő úr bemoházott fejfájára. Meg sűrű könnyeket hullatunk. Ha a költő úr önmagáért hullatott könnyei nem bizonyulnak elégnek.
TEMPEFŐI Mit akar itt?
ÉVA Semmit. Itt lakom. *(Szünet)* A nővérem is mindig ezt kérdezi.
TEMPEFŐI *(felkászálódik)* Viszontlátásra.
ÉVA Mutasson nekem egy verset. Írjon.
TEMPEFŐI Nem szereti a verseket.
ÉVA Nem.
TEMPEFŐI Sem a könyveket.
ÉVA Nem ám. De attól még kérek egyet.
TEMPEFŐI Egész könyvet?
ÉVA *(vállat von)* Mindenki azzal adózzon, amije van.
TEMPEFŐI *(zsebéből kiveszi az előbb írott verset, átadja Évának, és kifelé indul)*
ÉVA *(el sem olvassa)* Eredeti Tempefői. Egyszer majd sokat fog érni.
TEMPEFŐI *(nem válaszol)*
ÉVA *(megcsókolja a papírdarabot)*
TEMPEFŐI Mintha azt mondta volna, nem szereti a verseket.
ÉVA. A betűkkel semmi bajom. A szavakkal is megvagyok. De az egész mondatoktól félek.
TEMPEFŐI És Szuszmir meséje?
ÉVA Ha leírnák, a kezembe se venném.
TEMPEFŐI Jó filozófia.
ÉVA Nekem olyan nincs. *(Szünet)*
TEMPEFŐI Miért csókolta meg?
ÉVA Nem örült?
TEMPEFŐI Csókoljon engem – a költőben ezer vers van.
ÉVA Mit tudhat egy poéta a csókról?
TEMPEFŐI *(rutinosan)* A megromlott földet elhagyó istenek nektárjának maradványa.
ÉVA Maga verset ígért nekem, és nem teljesítette.
TEMPEFŐI Ha nem szereti a mondatokat, úgy nehéz lesz.
ÉVA Hát mondjon szavakat. Mondja el, hányféle csók van.
TEMPEFŐI *(vállat von)* Százféle.
ÉVA Egyet.
TEMPEFŐI Divatos csók. *(Szünet)* Ebédi s vizitáló csók. Gyermeki csók. Baráti csók.
ÉVA *(nézi)* Szerelmesek első csókjai.
TEMPEFŐI Szerelmesek elváló csókjai.
ÉVA Szerelmesek békélő csókjai.
TEMPEFŐI Óhajtott csókok.
ÉVA Színházi csókok.
TEMPEFŐI Haldokló csókok.
ÉVA Álombéli csókok.
TEMPEFŐI Tenyéren küldött csókok.
ÉVA *(halkan)* Nem is olyan nehéz poétának lenni.
TEMPEFŐI Nem is ez a része nehéz.
ÉVA S ebben poéta úrnak mind része volt? Nővérem tudja ezt?
TEMPEFŐI Áruló csókok.
ÉVA Szerelmesek szájcsókolásai.
TEMPEFŐI Szerelmesek haj-, mell- és csecscsókolásai. *(Csók)*
ÉVA Tévedésbeli csókok. – A nővérem igen feldúltan ment ki az előbb...

Csend

TEMPEFŐI Tudja, kisasszony, hogy nevezték hajdan a vulvát?
ÉVA Tessék?
TEMPEFŐI Pattának, az ott rejtőzködő nyílásról.
ÉVA Érdekes...
TEMPEFŐI Másképp pinának, az ürgelyukról mint pinalyukról.
ÉVA A disznólkodást is poézisnak nevezik?
TEMPEFŐI Vagy egyszerűen vulvának, vagyis bejáratnak. És mik a határai? Északról a Vénusz dombja, délről a Szar birodalma, nyugatról a Vizelet óceánja.
ÉVA Köszönöm, hogy kiokosított. A verset is köszönöm. Én most, ha megbocsát... *(Feláll)*
TEMPEFŐI *(elébe áll)* Ez is vers, prózavers. Mik itt a nevezetes helyek?
ÉVA De én nem ilyet kértem...
TEMPEFŐI Ilyen jön. A Feneketlen mélység, vagyis kárhozat varsája; a Szemérem szakadéka, hosszú vonulatával. A Szaroshegy, ahol az emberbányák vannak. A Nemiszerv vára, nem nehéz ostrommal bevenni.
ÉVA *(szembefordul vele)* Már tudom, mi gyűlölnivalót talál a báró úr a költőkben.
TEMPEFŐI *(elkapja Éva kezét)* Milyen itt a kormányforma? Zsarnoki, a Nagy Kakás uralma alatt, akit Penisnek is neveznek, a nadrág házából származik. Mi a címere? Török szablya, vörös mezőn átszúrva.
ÉVA Ne szorítsa úgy a karomat, fáj.
TEMPEFŐI *(elereszti)* Légy érzékeny és erős, olvaszd össze az állatot az Istennel, úgy válik belőled ember. Egy nemesebb valóság.
ÉVA Kiáltani fogok. *(Menekülni próbál)*
TEMPEFŐI Mik a terményei? Sós-savanyú vizelet finom falatok befőzéséhez. A havi tisztulás váladéka, amit naponta limonádéként használnak fogszuvasodás ellen.
ÉVA *(leült valahová, kezébe temeti az arcát)*
TEMPEFŐI Kikkel vannak kereskedelmi kapcsolatban? A herékkel vagy a tökökkel, akiknek azonban tilos belépniük, csak a kikötő előtt állva küldik be a birodalomba a magot, amit a helyi lakosok gecinek neveznek.
ÉVA *(halkan, keserűen nevet)*
TEMPEFŐI Nem tetszik e föld?
ÉVA *(felnéz)*
TEMPEFŐI Mondd meg, melyik részét kívánod lakni, az északi havasoktól a homokos mezőkig szabd ki a tartományt. S ha te ott laksz, paradicsom lesz az nekem.
ÉVA Milyen ember maga?
TEMPEFŐI Nem érted? Bármennyit vesztek is, benned azt mind föllelem.

Átöleli Évát, aki alig tiltakozik

MÁSODIK RÉSZ

Első jelenet

Tempefői lakása. Tempefői szedett-vedett öltözékben ül az ágyon, előtte Betrieger és a két hajdú

BETRIEGER Nohát – elkészítette az úr a pénzt? Letelt az idő.
TEMPEFŐI Még nincs meg.
BETRIEGER Akkor bizony másképpen kell bánnom az úrral.
TEMPEFŐI Már bocsásson meg, nem tehetek róla.
BETRIEGER Az úr bocsásson meg, én sem tehetek. *(Szünet)*
TEMPEFŐI *(felkászálódik)* Csakugyan így bánik velem?
BETRIEGER Másképp nem áll módomban. Szíveskedjen a bíróság elé fáradni.
TEMPEFŐI Bíróság elé? Minek?
BETRIEGER Majd ott megmondják az úrnak. *(Int a hajdúknak, azok Tempefői felé mozdulnak)*
TEMPEFŐI *(hátrál)* Egy keveset talán várhatna – bűnöző éppen csak nem vagyok.
BETRIEGER Az úr adós, és tudja a törvényt.
TEMPEFŐI Várjon az úr egy keveset!
BETRIEGER Már vártam.
TEMPEFŐI Várjon még. *(Szünet)* Amíg pénzhez jutok. Amíg az országgyűlés összeül.
BETRIEGER Nemigen fogják tárgyalni a maga ügyét.
TEMPEFŐI Előttük van egy pályázatom. A magyar kultúráról van szó, tudják a dolgukat.
BETRIEGER Abból semmi sem lesz. Hacsak előbb ánglusokká vagy franciákká nem változtatja őket a játékos természet. *(Int a két hajdúnak)*
TEMPEFŐI Amíg a példányokból kiszedem a pénzt. Akkor negyven aranyat adok az úrnak.
BETRIEGER *(mosolyog)*
TEMPEFŐI Ide nézzen. Egy ív ötszáz példányban nyomtatva hét forint. Tíz ív hetven forint, ötszáz példány ára tehát ötszáz forint. Ebből a nyomtatás költsége hetven, marad négyszázharminc. Ajándékba megy harminc, négyszáz forint a nyereség. Lejön az adó, csomagolás, szállítás, mondjuk, hatvan, marad tehát háromszáz forint. – Látja? Ha nyolcvan példány egyforintos áron elkel, az egész nyomtatás ára kijön. Még a második adag nyomást is meg lehet rajta indítani.
BETRIEGER *(mosolyogva)* Hát ha ebből kiszed az úr negyven aranyat, nekem egyet se adjon.
TEMPEFŐI Próbálja meg maga.
BETRIEGER Én bizony meg nem próbálom, hanem a pénzemet most tegye le az úr.
TEMPEFŐI *(szünet után)* Arra most képtelen vagyok.
BETRIEGER Fáradjon hát a bíróság elé. *(Int a hajdúknak, azok Tempefői felé mozdulnak)*
TEMPEFŐI Hozzám ne érjetek!

Dulakodnak. A hajdúk kapnak néhány rúgást, végül legyűrik és megbilincselik Tempefőit

Várakozzon egy órát! Egy óra nem a világ.
BETRIEGER Azalatt éppen meglép.
TEMPEFŐI Alacsonyan gondolkodik felőlem az úr.
BETRIEGER Kérje szépen.
TEMPEFŐI Mi?
BETRIEGER Illendő módon. Ahogy egy poétához illik.
TEMPEFŐI *(szünet után)* Kérem az urat, szívesekedjen még egy órát biztosítani számomra.
BETRIEGER Adok két órát. Kérdés, mire megy vele. De én nem vagyok bátor ember. Ez a két legény itt fog állni, hogy az úr minden lépését szemmel tartsa. *(A kabátját veszi)*
TEMPEFŐI Ha én őrizet alatt leszek, hogy járjak a pénz után?
BETRIEGER *(széttárja a karját)* Azt sajnos az úrnak kell megoldania. A küszöbön nem mehet túl.
TEMPEFŐI Értem.
BETRIEGER Belátó az úr. Menjen utána annak a pénznek, hogy olyat ne kelljen tennem, amit magam is sajnálnék. *(A hajdúkhoz)* Két órát tartsák itt az urat. Ha valamit parancsol, legyenek segítségére. *(Tempefőihez)* Ajánlom magamat. Igaz szolgája. *(El)*

Második jelenet

Tempefői és a két hajdú

TEMPEFŐI Hát – helyezzék magukat kényelembe. Sok mindennel nem szolgálhatok.

Az Egyik hajdú leül. A Másik sétálgat, nézegeti a szobát

Van egy kis bor.
EGYIK HAJDÚ *(szünet után)* Én megköszönöm.
MÁSIK HAJDÚ Szolgálatban vagyunk.

Kis csend. Tempefői előszed egy fél üveg bort, iszik

EGYIK HAJDÚ *(Tempefőit bámulja)* Hát miféle portéka kelmed?
TEMPEFŐI Biztos nem kell? *(Nyújtja az üveget)*
MÁSIK HAJDÚ Nem ember, poéta.
EGYIK HAJDÚ Hagyjad. Én azt nagyon jól tudom, hogy poéta. Azért kérdezem.
TEMPEFŐI *(a bilincset mutatja)* Le szabad ezt itt venni?
EGYIK HAJDÚ *(egészen közelről vizsgálgatja – óvatosan)* Én... nemigen szoktam olvasni.
TEMPEFŐI Nem baj. *(Tartja a kezét)*
EGYIK HAJDÚ *(nem bontja ki a bilincset, de elveszi a bort)* Aztán milyen dolog poétának lenni?
TEMPEFŐI Mindenképpen kell a bilincs?
EGYIK HAJDÚ Hogy van ez? Az úr verseket költ, és azért fizetnek?
TEMPEFŐI Hagyjuk.
MÁSIK HAJDÚ Hallja, ne tegye magát az úr. Tudjuk, miért vagyunk itt.
TEMPEFŐI Igen, volt úgy, hogy fizettek.
MÁSIK HAJDÚ No. *(Elveszi az üveget, belekortyol)* Ez jó bor.
TEMPEFŐI Egészségére.

Kis csend

MÁSIK HAJDÚ Aztán minek csinálja az úr azokat a verseket?
TEMPEFŐI *(megáll – gondolkodik)* Nem tudom.
MÁSIK HAJDÚ Csak úgy gyártja őket, azt se tudja, minek?
TEMPEFŐI *(vállat von)* Már nem is nagyon gyártom őket.
EGYIK HAJDÚ Hát – abból nemigen lesz pénz.
TEMPEFŐI Abból nem.

Kis csend. Isznak

MÁSIK HAJDÚ Jó bor ez.
EGYIK HAJDÚ *(ül egy széken – elmélyedve)* Én úgy képzelem... az ember néha fölkel reggel, vagy csak jár-kel az utcán, és egyszer csak olyan fura hangulata támad. Semmi baj nincs, az asszonnyal is minden rendben, mégis olyan fura hangulata van, hogy legszívesebben haza se menne többet. Értesz?
MÁSIK HAJDÚ Érti a hóhér.
EGYIK HAJDÚ *(magyarázólag)* Olyan – fura. Nem érted? Akkor mindenfélék az eszébe jutnak. Hogy mivel mi van. Mitől van elrontva. Vagy mitől szép. Leül az ember valahová, csak úgy. Egy kocsmába. Vagy reggelig sétál. Érted.
MÁSIK HAJDÚ Nem én. Most akkor melyik?

EGYIK HAJDÚ Mármost vannak, akik ebből mindenfélét ki tudnak okoskodni.
TEMPEFŐI Levennétek a bilincset?
MÁSIK HAJDÚ Te se leszel már sokkal hülyébb.
EGYIK HAJDÚ A bilincset, azt nem lehet.
TEMPEFŐI Szeretnék megírni néhány levelet.
EGYIK HAJDÚ *(bólogat)* Levelet, értem.
TEMPEFŐI Pénzt kell szereznem. De így... *(Szünet)* Diktáljam őket? Le tudod írni?

Kis csend

EGYIK HAJDÚ *(a Másik hajdúhoz)* Levegyük?
MÁSIK HAJDÚ Mit tudom én. Vegyük. *(Leveszi Tempefőiről a bilincset)* Aztán ne nagyon ugráljon, ahogy az előbb, mert akkor verés lesz. Értettem?
TEMPEFŐI Értettem.

Tempefői megír néhány levelet

„Rozália. Tulajdon lakásomba zárva rab vagyok, s e megszokott börtön nemsoká valódi zárkára váltatik fel. De én ezt nem várom meg. Most látod utoljára annak a kéznek vonásait, mely a tieddel kérkedett. Légy boldogabb, mint én. Élj vígan. Felejts el."
„Éva, mikor levelem megkapod, tégy félre minden dolgot, feledkezz el mindenről, még magadról is. – Tulajdon lakásomba zárva rab vagyok, s e megszokott börtön nemsoká valódi zárkára váltatik fel. Cserbenhagyhat-e engem az az Éva, aki azt fogadta nekem... akinek én azt fogadtam... Cserbenhagyhat-e engem Éva? Nem írok többet. Ítélj szabadon. T."
„Tisztelt Serteperti úr. Tulajdon lakásomba zárva, satöbbi, satöbbi, váltatik fel. Kérem, keressen fel. Tisztelettel, Tempefői, poéta." *(Az Egyik hajdúhoz)* El tudod olvasni a címzést? És ha már úgyis kimégy... Hozzál még egy üveg bort.
EGYIK HAJDÚ Aztán mivel fizeti meg a poéta?
TEMPEFŐI Ha célba jutnak ezek a levelek, egykettőre pénzhez jutok.
EGYIK HAJDÚ Hátha nem?
TEMPEFŐI Mondok valamit. Hozol egy üveg bort, aztán a dupláját nyerem vissza kártyán.
EGYIK HAJDÚ Kártyán? *(Gondolkodik)* Azt éppenséggel lehet. *(Elindul; az ajtóból)* És mi van, ha veszít?
TEMPEFŐI Nem fogok.
EGYIK HAJDÚ Nem úgy van az. A költő úr bevonul a börtönbe, aztán két évre az adósom marad.
TEMPEFŐI Két évre? *(A ruhái közt kutat)*
EGYIK HAJDÚ Két év az...
TEMPEFŐI Itt van ez a kabát. Fölteszem kártyára – ha veszítek, a tied.
EGYIK HAJDÚ *(fölpróbálja)* Jó lesz, poéta úr. Éppen passzentos. Akkor megállapodtunk. *(Kabátban el)*
TEMPEFŐI *(utánakiált)* És valamit enni! Szalonnát vagy pörköltet!

Harmadik jelenet

Röviddel később, Tempefői lakásán. Tempefői és Múzsai. Múzsai úgyahogy próbálja rendbe hozni a lakást és Tempefői ruházatát

TEMPEFŐI De miért kellett idehívni – az én lakásomra?
MÚZSAI Nyugodj meg.
TEMPEFŐI Itt akarsz tárgyalni a dolgaidról?
MÚZSAI Te nem mehetsz el hozzá, igaz? Őrök állnak az ajtód előtt, teremtett lélek se ki, se be.
TEMPEFŐI Csalódást fogok okozni.
MÚZSAI Ne kezdj itt nekem árnyaltan gondolkodni. Olyan munkát kínál, amit fél kézzel megcsinálsz.
TEMPEFŐI Én akkor is ügyetlen vagyok, ha másokkal beszélek...
MÚZSAI Ide figyelj, bajban vagy. Ez az ember előleget tud adni...
TEMPEFŐI De honnan ismer engem?
MÚZSAI Elmondtam neki, mennyire tehetséges vagy, hogy könnyen, gyorsan dolgozol.
TEMPEFŐI Nem dolgozom se könnyen, se gyorsan.
MÚZSAI Egy kicsit udvarias vagy vele, elkápráztatod. Olyan nagy dolog az?
TEMPEFŐI Majd meglátjuk.
MÚZSAI Az ilyesmire szükség van. Nem csak ilyenkor...
TEMPEFŐI Horatius mondja: a költő nemigen lesz fösvény lelkű.
MÚZSAI „Nem utolsó erény, ha tetszést aratunk a vezető férfiaknál." Szintén Horatius. *(Kopognak)* Itt van. Szedd össze magad.
TEMPEFŐI *(leül egy székre)*
MÚZSAI Majd én tárgyalok. Ne ronts el mindent.

Negyedik jelenet

Előbbiek, Tökkolopi

TÖKKOLOPI Szép jó napot az uraknak. *(Kezet ráz Múzsaival, aztán megpillantja Tempefőit – állnak egymással szemben)* Nocsak. Egyszer már volt alkalmunk találkozni.
MÚZSAI Ti ismeritek egymást?
TÖKKOLOPI Még nem voltunk bemutatva. Tempefői úr előadást tartott költészettanból, azután szomjas lett. *(Szünet)* Tökkolopi.
TEMPEFŐI Tempefői.
MÚZSAI *(zavarban)* Parancsol valamit?
TÖKKOLOPI Nem, térjünk a tárgyra. Idevárok még valakit.
TEMPEFŐI *(elképedten)* Ide?
MÚZSAI Tudjuk, milyen az, amikor az ember folyton csak rohan.
TÖKKOLOPI Nem tudom utolérni magam. *(Tempefőihez)* A barátját ismerem, de önről keveset tudok.
TEMPEFŐI Igen? *(Vár)*
TÖKKOLOPI Nos, természetesen tudom, milyen tehetséges. Nem csak tőle, nem csak tőle – sok forrásom van. *(Szünet)* Mégis, mondjon valamit. Milyen verseket ír.
TEMPEFŐI *(kiválaszt egy könyvet)* Olvassa el az úr.
TÖKKOLOPI *(forgatja)* Mégis.
TEMPEFŐI Minden munka felelhet maga mellett, de az írónak dicsérni magát vagy munkáját, az sarlatánság.
MÚZSAI Mindenféle műfajban jártas, majd meglátja.

Ötödik jelenet

Előbbiek, Csikorgó

CSIKORGÓ Nem tudom, jó helyen járok-e...
TÖKKOLOPI A legjobb helyen. Barátom – mondhatom így? – és pártfogoltam, Csikorgó. Múzsai úr és Tempefői úr.
CSIKORGÓ Csak nem az a bizonyos?
MÚZSAI De igen.
CSIKORGÓ Boldog vagyok, hogy személyesen találkozhatunk.
TEMPEFŐI Köszönöm.
CSIKORGÓ Mostanában keveset hallani önről.
MÚZSAI Egy nagy, átfogó műre készül.
TÖKKOLOPI *(Csikorgóhoz)* Nos, van magánál véletlenül valami?
CSIKORGÓ *(habozva)* Nem tudom, megnyeri-e a tetszését. *(Tempefőihez)* Főleg ilyen közönség előtt.
TÖKKOLOPI Halljuk. *(Csikorgó tétovázására)* Az urak a legjobb bírák.
CSIKORGÓ Ez egy... nagyon személyes anyag. A közérzetem, ahogy a világra nézek... ilyesmi. – Hát... megtiszteltetés. *(Papírt vesz elő)*
MÚZSAI Tehát alanyi költészet, ha jól értem.

CSIKORGÓ Igen. *(Olvas)* „Cím nélkül".
Az én a sötétségbe zárul
A párhuzamos végtelenbe tart
A Semmi Kapuja szélesre tárul
A „most" a legtávolabbi part.
Terhes vagyok a halállal –
De életet szülök.
TÖKKOLOPI *(szünet után)* Tempefői úr?
TEMPEFŐI *(hallgat)*
TÖKKOLOPI A hatása alatt van. Nem csodálom.
MÚZSAI Biztató.
TÖKKOLOPI Mit szólnának egy kis játékhoz? Megkóstolgatjuk az urak jártasságát.
MÚZSAI Én benne vagyok.
TÖKKOLOPI *(Csikorgóhoz)* Mutassuk meg az uraknak, mit tudsz! Rögtönözz nekünk valamit!
CSIKORGÓ Milyen témára?
TÖKKOLOPI A minap nem várt kinevezéshez jutottam.
MÚZSAI Gratulálunk.
TÖKKOLOPI Nem próbálkoznak meg? *(Múzsaiékhoz)* A barátunk nagy rögtönző.
CSIKORGÓ Ezek csak amolyan játékok.
MÚZSAI *(bátorítólag)* Nem baj.
CSIKORGÓ *(gondolkodás után)*
E rég várt kinevezés napját
Bocsáss meg, ha szűkös rímbe ölöm;
Ki-ki másképp emeli fel hangját,
De én a lélek petárdáit lövöm.
Ezt célozza versem,
S ha kissé nyersen,
Hát tompítja Múzsám az öröm.
TÖKKOLOPI Köszönöm. *(Megfenyegeti ujjával Csikorgót)* Hízelegsz, gazember!
CSIKORGÓ Ugyan.
MÚZSAI Ügyes.
TEMPEFŐI A lélek petárdái.
MÚZSAI Szerintem ügyes.
TEMPEFŐI Téged találtak volna el azok a petárdák.
TÖKKOLOPI Az urak nem csatlakoznak?
MÚZSAI Egyelőre nem.
TÖKKOLOPI *(Csikorgóhoz)* Arra, hogy az egész világ velünk ünnepel.
CSIKORGÓ Az ünneplés napja ma van, ma,
Örüljön Frankfurt és Havanna,
S ha van ma, ki rá ferde szemmel tekint,
Hát ünnepeljen Tokió és Peking!
Hisz erre mondja az orosz poéta:
Ünnepen búsulni? Sto éta?
TÖKKOLOPI *(hahotázik)* Orosz... Nagyon jó! *(Várakozóan Tempefőire néz)*
TEMPEFŐI *(halkan)* Senki ne tartsa drágalátos szépségnek, hogy ő két-három tagú kádenciákat tud csinálni. „Ma van, ma – Havanna", „tekint – Peking," „poéta – sto éta." Nem ad ez semmi díszt. Mikor önként jön, elcsúszhat, mint a bagarus garas. De affektálni benne – az merő gyermekség.
CSIKORGÓ Nem az universitas előtt vagyunk, professzor úr. A költők versekkel mutatkoznak.
TEMPEFŐI Úgy én nem vagyok költő. Manapság úgyis mindenki az.
CSIKORGÓ *(mosolyog)*
TÖKKOLOPI Kérem az urat, mutasson már valami verset a mi poétánknak.
CSIKORGÓ Csak ne nagyon elvontat.
TEMPEFŐI *(vállat von)*
Elindulék este guzsalyasba,
Megtalálom az én szeretőmet,
Jobb kezemet jobb vállára vetem,
Bal kezemet bal vállára vetem.
Feltekintek fejem felett ágra,
Hát ott vagyon kismadár gerice,
Körme között hozott cédulácskát,
Benne hozta szeretőm szándékját.
Hájtok este hozzám guzsalyasba,
Kössétek meg húgom koszorúját!
Nem kell nekünk senki koszorúja,
Mert megkötték a mi koszorúnkat,
Szálljon, szálljon, csak megvigasztaljon,
Csak az Isten engem el ne hagyjon!
TÖKKOLOPI Ez bizony szegényesebben volt megcsinálva.
TEMPEFŐI Az úr ízlése a szegényes.
MÚZSAI *(gyorsan)* Ez egy népballada. Nem ő írta.
TÖKKOLOPI A poéta úrnak talán nehezére esik, hogy saját művecskét rögtönözzön.
TEMPEFŐI Az bizony lehet.
TÖKKOLOPI *(diadallal)* Uraságod akkor hát nem is poéta.
TEMPEFŐI Lehet valaki poéta, ha nem is ír mindjárt verset.
TÖKKOLOPI Ez jó. Uraságod poéta vers nélkül.
TEMPEFŐI Ellenben jó verseket írhat, attól még nem poéta. Csak versgyártó.
CSIKORGÓ *(finoman)* Lehet, hogy én csak verseket gyártok – de megjelennek.
TEMPEFŐI Ilyet az ábécéhez értő tyúk is tudna kárálni. Szerencse, hogy találkozik az urak gusztusával.
TÖKKOLOPI Tisztelem az úr egyenességét, és rólam tett pompás dicséretét köszönöm. Ön mit mond?
MÚZSAI Voltak benne bizonyos dolgok...
TÖKKOLOPI *(szaval)*
A nap meghomályosodik, vérrel forog,
Mozdulnak a hegyek, a föld tántorog.
Óh, magyar őseink! nézzétek e földet!
Az idegen romlás már ablakunkon zörget!
Bétemet minket e nagy nyomorúság!
Mégis hazánk, mégis miénk szegény Magyarország.

Csend

TÖKKOLOPI Ez sem vers? *(Szünet)* Persze nem én írtam.
CSIKORGÓ Barátaim, ezek az igazi pillanatok.
MÚZSAI Ezek azok.
TEMPEFŐI *(ránéz)*
MÚZSAI Csak azt mondtam, hogy szükség van ilyen versekre.
TEMPEFŐI A toaletten, ha nincs kéznél papír.
TÖKKOLOPI A poéta úrnak talán nem fontosak a versben foglaltak.
TEMPEFŐI Horatius szerint az olyan versek, amik sok idő és vakarás által tökéletességre nem vivődtek, ritkán jók. A poétai munkára is kedv kell, helyén lévő ítélettétel, nem-tudom-milyen jó ízű elandalodás, borulás, ragadtatás – hogy a Múzsa, ha élni akarunk vele, jó órában találjon minket.
TÖKKOLOPI No, Csikorgóm! Az úr leiskoláz?
CSIKORGÓ A költészet csend.
Esőben hulló levél.
Feledést arat. *(Szünet)* Haiku.
TEMPEFŐI *(csendesen)* Anyád.
TÖKKOLOPI Bocsásson meg – ha maga nem tud ilyet, azt ne máson verje le.
TEMPEFŐI Ha verset írni nem tudna,
Addig sem hazudna. – Ragrím.
TÖKKOLOPI Elég szegényes.
CSIKORGÓ Kegyed kísérleteket kergethet,
Kevélysége kevéssel kecsegtet,
Kajánkodik kínjában,
Kulturában kéjeleg:
Kínosan kurta kereslet.
TÖKKOLOPI Bravó! Ez milyen volt?
MÚZSAI *(nem tud mit mondani)* Alliteráció...
TÖKKOLOPI *(Tempefőihez)* Minden szó *k* betűvel kezdődött, észrevette?
TEMPEFŐI Igen.

TÖKKOLOPI Persze, ez nem a maga műfaja. Csakhogy amiket eddig mutatott a poéta úr… *(Széttárja a kezét)* Meg kell győződnöm róla, hogy birtokában van… bizonyos eszközöknek. Érti, mire gondolok.
TEMPEFŐI Nem.
TÖKKOLOPI Nos, hát itt vannak a rímek. Említette, hogy idegenkedik a…
MÚZSAI *(segítségére siet)* Többtagú kádenciáktól.
TÖKKOLOPI Persze. Nagyon is megértem, hogy idegenkedik tőlük. De sokan szeretik, ezt el kell fogadnia. És itt vannak a költői képek, hasonlatok, metaforák… Én tanítsam Önt?
CSIKORGÓ Csak összerak egy metaforát, hiszen költő…
TÖKKOLOPI Valóban, szabadjon hallanom egyet. Egy igazi tempefőiset.
TEMPEFŐI *(hallgat)*
MÚZSAI Mondjak én? Nagyon szívesen bármikor…
TÖKKOLOPI Én Tempefői úrtól szeretnék hallani.

Kis csend

MÚZSAI Hát mondj neki egy metaforát. Mi az neked?
TEMPEFŐI *(hallgat)*
TÖKKOLOPI Nem jön az mindig, igaz? Talán majd később.
TEMPEFŐI *(félbeszakítja)*
Mint szar a fűben, az ízlés úgy lapít
A tettetés a legjobb iskola
Hol Sekélyes professzor úr tanít
És seggnyalásért jár a diploma.
MÚZSAI Látja? Metafora.
TEMPEFŐI A Divat szobra kultikus totem
Az „egyszerű" kap „szimpla" bélyeget
A blöffre mondják azt, hogy posztmodern
S az Ész nyomában Balga lépeget.

És mélyre menni fél a gyöngyhalász
És Rossz Kapitány rabja lett a Jó
És doktor Seggnél van megint az Ász
S az ánuszában benn az origó.
MÚZSAI Persze finomabb szokott lenni. Általában.
TÖKKOLOPI Én bírom a kritikát.
CSIKORGÓ Nem szeretnék viszályt szítani. Azt hiszem, jobb, ha megyek. *(Tempefőihez)* Az ön költészetét ettől függetlenül nagyra tartom.
TEMPEFŐI Ne tegye.
CSIKORGÓ *(Tempefőihez)* Ez csak póz. Ez nem te vagy. Önmagadból építkezz.
TEMPEFŐI Ne tegezzen.
CSIKORGÓ *(még valamit mondana, végül inkább kimegy)*
TÖKKOLOPI *(komoran)* Nem értem, mi baja vele. Költőben nem ismerek mulattatóbbat nála.
TEMPEFŐI A költészet nem arra való.
TÖKKOLOPI Hanem mire? *(Feláll)*
TEMPEFŐI Én nem tartóztatom.
MÚZSAI A költészet valóban sok mindenre való, de…
TEMPEFŐI Csak a munkálkodásba hozott érzésnek és indulatnak van ereje. Ez a természet lelke: innen van, hogy mihelyt elhagyjuk, összevissza ténfergünk, és harmónia mibennünk nem találtatik. A poézis lélek, amely elevenít, enélkül a verscsinálás megholt állat. Nézzük a perzsákat! Milyen szorgalmasan művelték ki, mennyire becsülték a poézist! Ők, a legszebb metaforával élvén, „verset csinálni" helyett ezt mondják: gyöngyöket fűzni. „Ugyanis a pennának gyémánt hegyével gyöngyöket fűztem – a tudomány tengerébe magamat egészen bémerítettem."
TÖKKOLOPI Gyöngyöket fűzni.
MÚZSAI Az szép. *(Szünet)*
TÖKKOLOPI Akit az előbb elűzött – korának költője.
TEMPEFŐI Nem vitatom.
TÖKKOLOPI Alacsonyon ítél róla. A magyar gavalléria nagy becsben tartja. Minden bankettre, minden fontosabb eseményre meghívást nyer. És amit papírra vet, az igazán… eredeti. Ha ezt megjegyzi, Tempefői uram, az javára válik. Mert máskülönben nagyon tehetséges.
MÚZSAI *(mielőtt még Tempefői megszólalhatna)* Köszönjük.
TÖKKOLOPI *(kabátját veszi)* Az úr is hálás lehet a leckéért.
TEMPEFŐI Némely ütött-kopott mesterek kézcsókot kívántak tanítványaiktól, és mikor jól meglasnakolták őket, a virgának megcsókolását is. Én kész vagyok köszönetet mondani. *(Tökkolopi felé indul)*
TÖKKOLOPI Tudnia kéne, hol a határ. Kíméljen meg az ízléstelen kitalációitól, érted?! *(El)*
TEMPEFŐI *(utánakiabál)* Ez nem kitaláció. Az ókori Rómában a papok pöcsét nagy vallásbeli tisztelettel csókolták az asszonyok!

Hatodik jelenet

Múzsai, Tempefői. Kis szünet

MÚZSAI Gratulálok.
TEMPEFŐI *(visszajön az ajtóból)* Tudod, min gondolkodtam tegnap? A fülemülén. Ez a madár a poézisben a rózsa, a tavasz, a hold – de négy rövid szótag, az istenért! Azon járt a fejem, mit lehet vele kezdeni. – Az egyik összehúzza a szót, így lesz *filmile*. Ez jó, de a hallás veszít abban a dallamos kádenciában, hogy *fülemile*. A másik felvette a *csalogányt,* ez jól cseng, hajlik is, de tudod, mi a baj vele?
MÚZSAI *(ránéz)* Micsoda?
TEMPEFŐI *(tagoltan)* Más madarat jelent. *(Szünet)* Én azt mondom, ha már ennyi erőlködés után versbejöhetővé kívánjuk tenni, vessük ki belőle a két *e* betűt, maradjon *filmil* vagy *fülmül.* Ez a madár, ez perzsául *búlbúl:* mennyivel lágyabb ennél a *fülmül,* még inkább a *filmil!*
MÚZSAI Miért csináltad ezt?
TEMPEFŐI Mert így lágyabb. Enélkül nehéz versbe tenni.
MÚZSAI Az istenit!
TEMPEFŐI Ide figyelj. Én nem kézimunka gyanánt űzöm a versírást.
MÚZSAI Miért kell mindig mindent elrontani?
TEMPEFŐI Ha ezek poéták, én nem akarok az lenni.
MÚZSAI A legjobb úton vagy felé.
TEMPEFŐI A világ harsog ezektől a Parnasszus tövében kézimunkát űző versgyártóktól. Ezek a fogadatlan bárdok, akikre születésükkor nem vetett a múzsa szép szemet, mégis egyet szarnak, és a világ azt kiabálja; „kísérlet!" Mindenhol megtalálják a helyüket, mindenütt ott vannak.
MÚZSAI Kibírhatatlan vagy.
TEMPEFŐI Vagy simulnak, mint egy selyemzsebkendő, odacsapódnak ahhoz, aki már előrébb jár a ranglétrán, elhallgatják hibáit, földicsérik erényeit, s közben úgy markolásszák, huzigálják a stafétabotot, mintha abból kívánnának művészetet fakasztani.
MÚZSAI A börtönben fogsz megdögleni. Ha ugyan addig kihúzod. *(Kimegy)*
TEMPEFŐI *(egyedül)* Az is bolond, aki poétává lesz Magyarországban.

Hetedik jelenet

Tempefői, Éva

ÉVA *(nevetve bejön)* Képzeld – alig akartak hozzád beereszteni!
TEMPEFŐI Eljöttél?
ÉVA Meg is akartak motozni. Mókásak ezek a hajdúk, igazán. *(Leül valahová, legyezi magát)* Azt hittem, csak tréfálsz. A szokásos költői túlzás… Azért gondoltam, megnézlek – erre tényleg! Jobb, mint a teátrumban… *(Nevet)* Poéta úr, nincs egy zsebkendőd?
TEMPEFŐI *(odamegy hozzá)* Kedves, hát eljöttél? Nem mertem remélni…

ÉVA *(felpattan, körbenéz)* Így élsz? Édes szívem, poétának ez kész összkomfort. *(Ízlelgeti a szót)* Vadregényes. És ez a levendulaillat... Finom. Levendula a párnák között!
TEMPEFŐI *(utánamegy, a nyakába csókol)* A te illatod finom...
ÉVA Drága lélek az én nővérem! *(Nézelődik)* No de Tempefői – mennyi könyv! Nem féled az Istent? *(Nevetve)* Te, mikori ez a rózsa? Ez már szemétre való... nem tudtad? Már nem hoznak frisset, ugye? Művirág kéne, az sosem hervad... Művirág!
TEMPEFŐI Éva...
ÉVA *(sétál)* Tudod, milyen jót tettél velem? Danhauserékhez voltam hivatalos, teadélutánra. Ott lennék most, ha nem jön a te kedves kártyád. Lekötelezted, igazán. El sem tudod képzelni, milyen unalmas az efféle. *(Belenéz a tükörbe, nyelvet ölt magára)* Csupa mocsok ez a tükör. A múzsák nem takarítanak?
TEMPEFŐI Jó látni téged. Jó, hogy itt vagy.
ÉVA Imakönyved nincs?
TEMPEFŐI Az nincs. Csak grammatika, verstan meg egy háromnyelvű szótár. Ezek az imakönyveim.
ÉVA Háromnyelvű szótár?
TEMPEFŐI Görög–német–latin.
ÉVA Értem.
TEMPEFŐI Gyere. *(Az ágy felé vonja)*
ÉVA *(kisiklik)* Várj. Ezek a hajdúk egész nap itt vannak?
TEMPEFŐI Itt.
ÉVA Az jó. És ki fizeti őket?
TEMPEFŐI Akinek pénze van rá.
ÉVA *(hirtelen)* Ez a Múzsai egész kedves ember. Gáláns, szórakoztató...
TEMPEFŐI Te szórakozni jöttél?
ÉVA Költő is lehet társasági lény, nem szégyen az. Láttam a verseit. Nem is rosszak.
TEMPEFŐI Múzsai jó költő.
ÉVA Ügyesen forgolódik, lassan mindenhová bejáratos. Tanulhatnál tőle. *(Tempefői hirtelen letámadja, csókolgatni kezdi, a ruháját bontogatja. Éva egy pillanatig tűri, azután ellöki)* Hagyjál. Hagyjál már... *(A ruháját igazgatja)*
TEMPEFŐI *(hirtelen)* Miért jöttél ide?
ÉVA Hívtál, nem?
TEMPEFŐI Minek jöttél?
ÉVA Nem volt kedvem teadélutánra menni. *(Mosolyogva)* Tudni akartam, hogy vagy.
TEMPEFŐI Így.
ÉVA Igen. *(szünet)* Akár mehetek is...
TEMPEFŐI *(gyorsan)* Éva. Én most nagy bajban vagyok. Nagyon nagy bajban. Órák óta lázasan gondolkodom, keresem a megoldást, és egyfolytában a te arcod jelenik meg előttem... te vagy az egyetlen, aki még...
ÉVA *(ácsorog, félig idegenkedve, félig szánakozva)* Szegény Tempefői.
TEMPEFŐI *(előtte térdel)* Ami köztünk történt, az olyan gyönyörű, olyan kivételes volt! *(Hirtelen)* Utazzunk el! Utazzunk el együtt valahová, ahol nem ér el senki, se Betrieger, se más... *(Csókolgatja a kezét, Éva elhúzódik)*
ÉVA Hidd el, én nagyon sajnállak, de...
TEMPEFŐI *(szenvedélyesen, hadarva)* A szakadék szélén állok, és azon tűnődöm, magamtól ugorjak-e bele, vagy azt várjam meg, amíg kedves, baráti kezek beletaszítanak, és akkor jössz te, aki az emberiség első asszonyának nevét viseled, a nőét, aki minden bűnnek kezdete és feloldoztatója – nem lehet véletlen, hogy éppen most találkozunk! Látod, én most kiöntöm eléd szívemet – mondtam már, még egyszer mondom, s újra mondom, hogy szeretlek, és hidd el, hogy szeretlek.
ÉVA Tempefői, térj magadhoz. Szép volt, ami a múltkor történt, de...
TEMPEFŐI *(felcsattan)* Akkor miért vagy itt?
ÉVA Fejezzük be szépen, jó? Emberségesen.
TEMPEFŐI *(szünet után)* Nincs valami italod? Bor?
ÉVA Nincs... Nem hordok.
TEMPEFŐI Én már kifogytam... mindenből.
ÉVA Küldd el az egyik hajdút. Hitelbe...
TEMPEFŐI *(élesen)* Éva, nekem nagyon kell az a pénz. Megdögöljek, azt akarod?
ÉVA *(szánakozva)* Honnan adjak? Nekem nincs saját pénzem, csak amit az apám ad...
TEMPEFŐI Akkor kérj tőle.
ÉVA Nem lehet. Nem tudok.
TEMPEFŐI Az isten rohassza meg...
ÉVA *(szelídebben)* Kérj Múzsaitól. Ő olyan ügyes... Vagy ott van Rozália. Biztos ad. Mindig ad. *(Szünet után)* Ott vannak a bárók...
TEMPEFŐI Senki.
ÉVA *(kis csönd után, őszinte szomorúsággal)* Nagyon sajnálom. *(Odamegy Tempefőihez, gyorsan végigsimít a haján, és kimegy – az ajtóból)* Biztos minden jóra fordul...

Tempefői nem válaszol. Éva kimegy

Nyolcadik jelenet

Belép a két hajdú. Tempefői a földön

EGYIK HAJDÚ Meghoztam a bort. Aztán gondoltam, amíg látogatókat fogad...
TEMPEFŐI *(kiveszi kezéből az üveget, nagy kortyokkal iszik)*
EGYIK HAJDÚ *(álmélkodva)* Hát már ennyire vagyunk...?
TEMPEFŐI Van egy Rousseau nevű filozófusa a franciáknak. Ő említ valami pályázatot, amit most adtak ki száz frank jutalomra. A témája ez: vajon az asszonyok emberek-e vagy sem?
EGYIK HAJDÚ Fogas kérdés.
MÁSIK HAJDÚ *(Éva után bámul)* Miért nem kérdezte meg?
EGYIK HAJDÚ Ne igya már ki az egészet. Mi lesz a megállapodással?
TEMPEFŐI Milyen megállapodással?
EGYIK HAJDÚ Nem adták ám ingyen ezt a bort.
TEMPEFŐI Hát persze. Felőlem.

Leülnek – az Egyik hajdú kártyát vesz elő, oszt. Kártyáznak

MÁSIK HAJDÚ *(egy idő után)* Van nekem egy meglátásom. Mert én sokat forgok asszonyok között, jártomban-keltemben. Mármost ezek a grófi macák. Vannak, akik nem boldogulnak velük. De nem én. Az ilyen nő... Ismerem a fajtáját. Szagról megérzem. Lapot kérek. *(Szünet)* Teszi magát a korzón, nyűgösködik az úri társaságban. Közben meg kínálja, amije van. Csak el kell venni.
EGYIK HAJDÚ Cserélek.
MÁSIK HAJDÚ Van nekem ebben tapasztalásom. Az ilyen úrinő meglátja a magunkfajtát, aztán már érzi is az istállószagot. Sok az illatszer meg a pipere, de ott lenn mégiscsak egy a szaguk. Tudom én, mi kell neki. Tőlem megkaphatja.
TEMPEFŐI *(ránéz)* Mit?
MÁSIK HAJDÚ Mit... a lasnakot. A virgát. A lompost.
TEMPEFŐI *(nézi)* A lompost?
MÁSIK HAJDÚ Azt. A torok kéményseprőjét, én így mondom. *(Szünet – derűsen)* Már persze én nem bántom, ami a másé.
TEMPEFŐI *(vállat von)* Felőlem aztán nyugodtan. *(Kártyáznak)* 1802-ben, mikor Kleist magyar kiadásán dolgoztam, s ez okból Komáromban időztem, megfigyeltem egy liba tojót, amely szerelmeskedő hím módjára, mintha gúnár volna, több alkalommal rászállt egy másik tojóra. Farát ennek végbélnyílásához illesztette, mozgatta, s miközben a másik nyugodtan tűrte, pajzánkodott vele.
MÁSIK HAJDÚ Azt a kurafi kedvét akárhová tegye.
EGYIK HAJDÚ Cserélek.
TEMPEFŐI Végül a hátsó részéből nyálkaszerű, kékesfehér, csillogó, nyúlós, juhszagú, fehérjeszerű vagy férfiúi maghoz hasonló magot lövellt nagy mennyiségben a földre.
MÁSIK HAJDÚ Alaposan megfigyelte a költő úr. *(Terít)*
TEMPEFŐI Ennek anyagát, mivel eltűnt a sárban, sajnos nem tudtam alaposabban megvizsgálni. Viszont a liba ezután élénkebbnek tűnt.

MÁSIK HAJDÚ Azt meghiszem. *(Álmélkodva)* Én tudnék ilyen szépeket mesélni...
EGYIK HAJDÚ Én még 1795-ben, május 4-én láttam egy pudlikutyát Pesten. *(Iszik – egyre lázasabban)* Ez a kutya oly módon szokott játszogatni a bérlő mintegy hatéves kislányával, hogy azt a két mellső lábával átfogva s véknyához szorítva meg akarta hágni, penisét hátsó részéhez illesztette, mozgatta, és látni lehetett, hogy a lányt magjával benedvezte. Passzolok.
MÁSIK HAJDÚ Érdekes. Én is mindenfelé járok...
EGYIK HAJDÚ Nyitott szemmel kell.
TEMPEFŐI Sorom van.
MÁSIK HAJDÚ Ügyes keze van a költő úrnak. Nem csalunk, ugye?

Kilencedik jelenet

Előbbiek, Rozália

ROZÁLIA *(egy darabig csendben nézi őket)* Jól szórakoznak az urak?
TEMPEFŐI *(leteszi a kártyát)*
ROZÁLIA Ez francia játék? Milyen szép ábrák.
TEMPEFŐI Rozália...
ROZÁLIA Miattam ne zavartassák magukat...
EGYIK HAJDÚ Épp nyerésre áll a költő úr...
ROZÁLIA Csak leteszem ezt a kis csomagot, és már itt sem vagyok.
TEMPEFŐI Várj...
MÁSIK HAJDÚ Kisasszony nem kedveli a kártyát? Beállhatna hozzánk kibicelni.
EGYIK HAJDÚ Költő úrnak nemcsak a kártyában van szerencséje, ha ilyen angyalka vigyáz rá...
MÁSIK HAJDÚ Mindjárt kettő...

Kis csend. Rozália az ablakhoz megy, kibámul rajta

TEMPEFŐI Kitakarodnátok? Majd folytatjuk.
MÁSIK HAJDÚ Csak lassan! Szóval már nem vagyunk cimborák?
EGYIK HAJDÚ Mi itt próbálunk szépen, emberségesen, pont hogy nem hatóságilag...
TEMPEFŐI Mutassam az utat? – Vigyétek a bort is, csak takarodjatok.
MÁSIK HAJDÚ Hohó, nem kell minket megvesztegetni, értjük anélkül is...
EGYIK HAJDÚ *(elmenőben)* Ilyen egy szerencsés embert. Poéta...
MÁSIK HAJDÚ *(megáll Rozália előtt)* Ne motozzuk meg?
TEMPEFŐI Kifelé!
MÁSIK HAJDÚ Azért ha nem győzné, csak szóljon... *(Hajdúk nevetve kimennek)*

Csend

ROZÁLIA Iderohanok... ész nélkül. Mert az úr a halálhírét költi... Mit tudom én, mire számítsak...
TEMPEFŐI *(megpróbálja átölelni)* Fő, hogy itt vagy...
ROZÁLIA Csak arra tudtam gondolni, mi lesz... ha nem érek ide időben...
TEMPEFŐI *(bólogat)* Közel a Duna...
ROZÁLIA *(ellöki)* Én elképzeltem a legrosszabbat! Nem tudtam, hová szaladjak... *(Idegesen nevet)* A hajdúkat akartam hívni... *(Járkál)* Úgy látszik, egész jól megvagy, nem?
TEMPEFŐI Nagyon fáj a fejem. Reggel óta.
ROZÁLIA *(keserűen)* Az asztalcsapkodástól?
TEMPEFŐI Ezért jöttél ide? Hogy még jobban felidegesíts? – Kártyáztam, igen... Különben meg is őrültem volna. Az tetszene, mi? Ha megőrülnék. Lehetne látogatni... *(Hirtelen, támadólag)* Órákkal ezelőtt írtam azt a levelet, hol voltál? És ha későn érsz ide? *(Elfordul, dobol az asztalon)* Kártyázom... Mégis, mit csináljak? Mindenki elhagy...
ROZÁLIA *(fáradtan)* Hagyd már abba.
TEMPEFŐI Aludni akartam, erre a legkeményebb hidegrázásra ébredek. A testem nehéz és erőtlen, mindenem tompa. Hol lefekszem, hol felkelek.
ROZÁLIA *(nem néz rá)* Hoztam mindent, ott van a kosárban...
TEMPEFŐI *(feláll, a kosárhoz megy – kutat)* Ha később jössz, talán már itt se találsz. Elvisznek ezek a gazemberek... *(Kicsomagol egy lábast)* Egészen különleges gondolatok támadnak ebben a bezártságban. Talán ez a költők baja, a túl nagy szabadság... *(Értetlenül)* Ebben leves van...
ROZÁLIA Gombakrém...
TEMPEFŐI Te levest hoztál nekem?
ROZÁLIA Gondoltam, talán éhes vagy.
TEMPEFŐI *(izgatottan)* De nekem nem levesre van szükségem...
ROZÁLIA Akkor ne edd meg.
TEMPEFŐI Te nem értesz? Engem, ha nem fizetek, most börtönbe zárnak...
ROZÁLIA Attól még enni kell...
TEMPEFŐI Hoztál pénzt?
ROZÁLIA *(hallgat)*
TEMPEFŐI Te még a síromra is levest hoznál.
ROZÁLIA Kedves, hogy megköszönöd. Jólesik...
TEMPEFŐI Holnap ilyenkor már börtönben leszek. *(Fel-alá jár)* Ti mindig magatokra gondoltok. Folyton csak én, én, én...
ROZÁLIA *(döbbenten)* Tessék?
TEMPEFŐI *(megáll)* Én ide be vagyok zárva, és te levest hozol nekem?! *(Járkál)* Úgy látszik, a szerencse engem tett ki az ő hatalmának mutogatására. De hát Fortuna soha nem volt a barátja költőnek...
ROZÁLIA *(szembefordul vele)* Mit akarsz? *(Szünet)*
TEMPEFŐI *(suttogva)* Rozi. Nekem végem. Ha nem fizetek, börtönbe vitet.
ROZÁLIA El kell viselni. *(Iróniával)* Nagy léleknek a börtön felmagasztalás.
TEMPEFŐI De én nem tudok. Nem bírok! Nem vagyok az az alkat! Találj ki valamit! *(Szűkölve)* Pénz kellene...
ROZÁLIA Éva nem ad?
TEMPEFŐI *(bágyadtan)* Éva?
ROZÁLIA *(elfordul)* Mindegy is, különben.
TEMPEFŐI Hidd el, én...
ROZÁLIA Ne. Ezt ne, kérlek. *(Rosszkedvűen)* Nincs pénzem. Elfogyott.
TEMPEFŐI Jó. Akkor valami más. Ékszered. Drága ruha... valami, amit zálogba tehetsz. *(Átfogja a derekát)* Segíts! Végem van...
ROZÁLIA *(tűri)* Akinek ennyi barátja van... Annak sosincs vége.
TEMPEFŐI *(csókolgatja a haját)* Adsz, ugye? Adsz, drága, ugye, adsz, ugye?
ROZÁLIA Kérlek...
TEMPEFŐI Csinálj valamit. Neked olyan jó szíved van...
ROZÁLIA *(eltolja magától)* Nem tudok. Mondtam már. Nem tudok.
TEMPEFŐI *(gyűlölve)* Nem tudsz, vagy nem akarsz?
ROZÁLIA *(halkan, erővel)* Nem tudok.
TEMPEFŐI Értem. *(Szünet. Megigazítja a ruháját – derűvel)* Hát – itt állok az én zavart futásom után – nem messze az én partomtól, egy darab deszkáján a széttöredezett szerencsémnek – ahol hiába vártam egy jóltevő kéz kinyújtását. Csak annyira segítsen, hogy minden veszteségem után fáradtan, lucskosan a szárazra kiléphessek. De még ezt sem engedték megvárni a káromon gyönyörködve úszkáló fókák – deszkámat, melyen tartózkodtam, alkalmatlan farkok csapdosásával még beljebb verték...
ROZÁLIA Fókák.
TEMPEFŐI *(ingerülten)* Igen, fókák.
ROZÁLIA *(majdnem gyöngéden)* Mit akarsz te tőlem?
TEMPEFŐI Rozi. Tudom, megbántottalak... Ne hagyj el. Szükségem van rád.
ROZÁLIA *(óvatosan megsimogatja a fejét)* Ez nem igaz.
TEMPEFŐI Nem kell semmi, ne adj pénzt, csak maradj itt. Tudom, te jó vagy, szép vagy, a te szíved jó, hajlandó a nyájasságra és sze-

retetre, lelked nagy és nemes, büszkének is mondhatom, érzésed forró, tartós és érzékeny. *(Csókolja)* Elméd a legszebb íróktól s a legnagyobb bölcsektől van kipallérozva. Szép a vállad, a nyakad, a bőröd... *(Vetkőzteti)*
ROZÁLIA Hagyd abba. *(Csókolja)* Édesem... *(Ölelkeznek)*
TEMPEFŐI *(elfulladva)* Te jó vagy, és én olyan egyedül vagyok...
ROZÁLIA *(hirtelen kiszakítja magát)* Megbolondultam. Én megbolondultam. *(Talpra vergődik, rendezgeti a ruháit)* Nem tudok adni... *(Kirohan)*

Belép a Másik hajdú

TEMPEFŐI *(rárivall)* Kifelé!
MÁSIK HAJDÚ Van kint egy úr...
TEMPEFŐI Kifelé!
MÁSIK HAJDÚ *(vállat von, kimegy)*
TEMPEFŐI *(felugrik)* Milyen úr?

Tizedik jelenet

Belép Serteperti

SERTEPERTI Á, a betintázott poéta!
TEMPEFŐI *(int, hogy üljön le)* Örülök, hogy eljött.
SERTEPERTI *(körbenéz)* Hát, hogy folynak dolgai? Kiheverte a múltkori rögtönzést?
TEMPEFŐI *(hallgat)*
SERTEPERTI Milyen kedves lakás. Apró, de kedves.
TEMPEFŐI Igen. *(Kis szünet)*
SERTEPERTI Miben lehetek a szolgálatára? Azt írta, segítségre van szüksége.
TEMPEFŐI Pénz kéne.
SERTEPERTI Azt sajnos nem áll módomban adni. – Nagyon kinevetnének érte.
TEMPEFŐI *(szórakozottan)* Viselje békével. Erre int minket az utókor.
SERTEPERTI Ó, az utókor. – A példányokért nem adhatok, tiltja a vérem, hogy könyvkupecnek álljak. Ezzel szemben kölcsön, azt nem adok, mert sürgető szükségleteim vannak.
TEMPEFŐI Az úr pénze felülhaladja szükségét.
SERTEPERTI Valóban most küldtek a jószágomból négyszáz aranyat – de annak van helye. Láttam Bécsben egy házat, amelynek tetőkertjén feredőztek az emberek. Tudós urak valami vizes tartályt szerkesztettek oda. A mester, aki mindezt nálam véghezviszi, nem adja alább hatvan aranynál.
TEMPEFŐI *(társalogva)* De mi az a hatvan arany a négyszázhoz képest?
SERTEPERTI *(türelmetlenül)* Ne beszéljen kegyelmed olyanról, amihez nem ért. Én sem adok tanácsot az úrnak, milyen rímekkel éljen a poémáiban. *(Járkál)* Miért nem fog valami tisztességes munkába? Aztán verselgethet üres óráiban.
TEMPEFŐI Az írónak megkívántatik, hogy a hivatal terheitől mentes legyen, hogy magát egészen a lefestendő világba helyezhesse. Richelieu a híres orléans-i szűzről akart eposzt íratni, ezért Chapelainnek esztendőnként tízezer líra fizetést rendelt.
SERTEPERTI *(megáll – döbbenten)* És azt ki is fizették neki?
TEMPEFŐI Harminc éven át.
SERTEPERTI Hihetetlen.
TEMPEFŐI A művész megfizetteti magát – ezt a híres Chodoviecky mondta, amikor Angelica Kaufmann-nak egy festményét hatezer forintért másolta. Ez talán büszke összehasonlítás, de nekem Kazinczy mondta.
SERTEPERTI Kazinczy. *(Szünet)* Hát nekem nincs erre való pénzem. Isten áldja meg kegyelmedet.

Tizenegyedik jelenet

Előbbiek, Múzsai

SERTEPERTI Á, a másik poéta! *(Kezet ráznak)*
MÚZSAI Isten hordozza a báró urat! Épül a híres vizes tartály?
SERTEPERTI Épül az, de igen megkérik az árát. *(Tempefőihez)* Vegyen példát a barátjáról! Poéta létére nincs megszorulva. *(Elmegy)*
TEMPEFŐI *(Serteperti után néz – csend)*
MÚZSAI *(kényelmetlenül)* Szeretek emberek között forogni.

Szünet

A társaság kicsinosítja a lelket. Így az ember életét problémák nélkül tölteti.
TEMPEFŐI *(maga elé)* Azt hiszem, ledőlök egy kicsit.

Múzsai határozatlanul áll

MÚZSAI Nem tragédia, ha az ember jól érzi magát. *(Szünet)* Ezt tanúk bizonyítják, akiknek szava megérdemli a hitelt. *(Kiabál)* Mióta feljöttem Pestre, esküszöm, a beszédet is elfelejtem melletted... *(Gondolkodik)* Az én barátom egy igaz jó ember, mégis mindenkire válogatás nélkül bosszankodik. Semmi kedves előtte nincs a maga kedvetlenségén kívül.
TEMPEFŐI Légy szíves. – Tedd be az ajtót, ha elmégy. *(Magára húzza a takarót)*
MÚZSAI Pedig milyen ember volt még ezelőtt két esztendővel! Aztán egyszer csak mintha más vért öntöttek volna belé – csuda egy természetűvé lett. *(Nézi)* Magadra hagylak a filozófusaiddal. *(Elmegy)*

Tizenkettedik jelenet

Belép Betrieger és a két hajdú

BETRIEGER No, édes úr, Tempefői uram, hát van pénz, nincs?
TEMPEFŐI *(az ágyon)* Nincs.
BETRIEGER Nincs, hát mivel fizet ki engem az úr?
TEMPEFŐI Amim van.
BETRIEGER Tehát nem tesz nekem eleget.
TEMPEFŐI Amint látom. *(Szünet)*
BETRIEGER Hát én akkor mit csináljak?
TEMPEFŐI Az csak az úron áll.
BETRIEGER De hát az úr mit csinál?
TEMPEFŐI Nem tudom. *(Megigazítja magán a takarót)*
BETRIEGER Én az urat a törvény kezébe adom.
TEMPEFŐI Az az úr emberségétől függ.
BETRIEGER Én az emberségnek már eleget tettem.
TEMPEFŐI Azzal, hogy házi őrizetbe vett?
BETRIEGER Hogy várakoztam az úr után.
TEMPEFŐI Egy órát?
BETRIEGER Az sok idő.
TEMPEFŐI Sok az olyannak, mint maga.
BETRIEGER Milyen vagyok én?
TEMPEFŐI Orangután.
BETRIEGER Hát az úr micsoda?
TEMPEFŐI Isten kegyelméből, poéta.

A hajdúk kuncognak

BETRIEGER Hát én is érdeme szerint fogok bánni az úrral.

TEMPEFŐI *(felül az ágyon)* Egy évig tartó fizetést ad?
BETRIEGER Korántsem.
TEMPEFŐI Kőoszlopot emeltet?
BETRIEGER *(fejét rázza)*
TEMPEFŐI Mert én ezeket érdemlem írásaimért.
BETRIEGER Amikért adósom és szklávom az úr.
TEMPEFŐI Micsodája?
BETRIEGER *(bizonytalanul)* Szklávja...
TEMPEFŐI *(felkel – hirtelen izgalommal)* Én? A szklávja? Honnan szedi ezt a szót? Én nem lehetek magának a szklávja. Lehetek az adósa, meg az alperese, de szklávja?
BETRIEGER Rossz értelemben vette az úr. Én azon perbe fogott személyt értettem...
TEMPEFŐI Ne tekerje a szót kegyelmed, én jobban értek a nyelvhez. Azt én jobban tudom, mi a szkláv. Én leírom a szavakat, rosszabb esetben kitalálom őket, mert nekem jogom van hozzá, maga meg kinyomtatja. Ne akarjuk fölcserélni...
BETRIEGER *(védekezőleg)* Igenis használják ilyen értelemben.
TEMPEFŐI Én ugyan nem hallottam. *(A hajdúkhoz)* Te hallottál már ilyet? Hogy valaki az én szklávom?
MÁSIK HAJDÚ Én nem tudom.
EGYIK HAJDÚ Nekem mintha rémlene valami... *(Elszántan)* Szerintem van ilyen.
TEMPEFŐI Foglald mondatba.
EGYIK HAJDÚ Tessék?
TEMPEFŐI Mondj vele egy mondatot.
EGYIK HAJDÚ *(kínban)* Maga a szklávom, mert... mert... Tegnap találkoztam a szklávjaimmal... Nem...
BETRIEGER *(kiabál)* Majd ha eljárok uraságodhoz beszélőre, majd ott beszélünk erről. Onnan pedig ki nem jön, amíg a harminc aranyat a markomba nem teszi. Majd ott fejtegetjük, mi a szkláv, átfordítjuk németre, vissza magyarra, majd keresgélünk a lexikonban, akkor, amikor meg fogjuk keserülni az anyánk tejét.
TEMPEFŐI Hallja, engem ne fenyegessen. Én a fenyegetők pofázását megtanultam már hallgatva utálni.
BETRIEGER Ezzel nálam semmire sem megy, úgysem tudja egyéb tehetségét produkálni.
TEMPEFŐI Csak a magafajta kanszukát önmaga előtt lefesteni.
BETRIEGER *(erősen gondolkodik)* Kanszuka? Én ezt a szót ismerem...
EGYIK HAJDÚ Azt jelenti, hogy hímkurva.
BETRIEGER Énrám ne mondja, hogy hímkurva! Meg orangután! *(Kéjjel)* A példányokért harminc, a hímkurváért még harminc, az orangutánért meg még negyven arany! Nehezen fog a börtönben száz aranyat keresni!
MÁSIK HAJDÚ Érzésem szerint a hímkurva súlyosabb. Azért kéne negyven aranyat. És az orangutánért inkább harmincat.
BETRIEGER *(türelmét vesztve)* Gyerünk vele a törvényszékre.
TEMPEFŐI *(leül)* Én még nem megyek. Várakozzon, ha siet.
BETRIEGER Várakozzak, ha sietek? Fogjanak már hozzá!
EGYIK HAJDÚ *(zavartan)* Mit tetszik parancsolni az úrnak?
BETRIEGER Fogják meg és vigyék el!
MÁSIK HAJDÚ No, jöjjön hát az úr.
TEMPEFŐI *(megveti a lábát)* Én nem megyek.
EGYIK HAJDÚ *(megfogja Tempefői kezét – szelíden)* Na, jöjjön, Istennek áldott embere!
TEMPEFŐI Engedd el a kezem.
BETRIEGER Nagyon jó, csak vigye.
MÁSIK HAJDÚ *(megfogja)* No, édes versgyártó uram, toljuk a velocipédet a tanácsháza felé.
EGYIK HAJDÚ *(átfogja)* No, gyere szépen, egy kis elbeszélgetésre.
BETRIEGER Hozzák már!
EGYIK HAJDÚ Azon vagyunk. *(Birkózik Tempefőivel)*
MÁSIK HAJDÚ Kincsem, teremtésem, most a farkad alá hánynak, annyit tudok.

Tempefői dulakodás közben elveszi az egyik hajdú pisztolyát, azok hátralépnek. Tempefői határozatlanul áll – kis csönd

EGYIK HAJDÚ Mit csinál? Megőrült az úr?
MÁSIK HAJDÚ *(figyelmeztetőleg)* Őrizetesnél ez nincs ám szokásban...
TEMPEFŐI *(hirtelen rájuk irányítja a fegyvert – Betriegerhez)* Mindjárt magával is megismertetem, mennyire van egymástól költő és tipográfus.
BETRIEGER Tempefői úr, ez a hőzöngés még legalább ötvenet hoz magának. *(Türelmetlenül)* Csináljanak már valamit!
TEMPEFŐI *(hadonászik a pisztollyal)* Ha csak egy is hozzám nyúl, én keresztüllövöm!
EGYIK HAJDÚ Nem kell idegeskedni...
TEMPEFŐI *(a Másik hajdúhoz)* Add ide a tiédet!
MÁSIK HAJDÚ Pár hónap, az egykettőre elszáll... Annyira nem is rossz hely az...
TEMPEFŐI Add ide! *(A hajdú átcsúsztatja neki a pisztolyát)*
EGYIK HAJDÚ Ezt most miért csináltad?
MÁSIK HAJDÚ Hát mit csináljak?
TEMPEFŐI *(felveszi a másik pisztolyt, egy darabig ügyetlenkedik mindkettővel, aztán az egyiket zsebre dugja)* Pofa be!
BETRIEGER Ugyan, kedves uram, kedves, jó Tempefői...
TEMPEFŐI Magának is kuss van, értem?
BETRIEGER Ezzel csak magának árt. Próbáljuk meg szépen, emberi hangon...
TEMPEFŐI Azt mondtam, pofa be!
BETRIEGER Azt hiszi, hogy megijeszt, maga poéta?
TEMPEFŐI Nem beszélsz, nem mozogsz, mert keresztüllőlek!

Tizenharmadik jelenet

Előbbiek, Múzsai

MÚZSAI *(bejön)* Ne csinálj, öcsém, ilyen lármát, mert azt hiszik, valami csürhe lakik itt! *(Észreveszi a fegyvert)* Te mit csinálsz?
TEMPEFŐI Látod, nem?
BETRIEGER Legyen már jó hatással az úrra, ennek elment az esze.
EGYIK HAJDÚ Életfogytiglant kap.
MÁSIK HAJDÚ Fellógatják.
MÚZSAI Mit művelsz? Mindent elrontasz. Már éppen...
TEMPEFŐI Akkor beszélj, ha kérdezlek.
MÚZSAI Térj már magadhoz! Én mindent elintéztem... Ébredj föl!
TEMPEFŐI Mindent? *(A hajdúkhoz)* Nem mozogsz! Te sem! *(Múzsaihoz)* Mi mindent?
MÚZSAI Elrohantam Fegyvernekihez, beszéltem vele... Mindjárt itt lesznek.
TEMPEFŐI Kik?
MÚZSAI Hát ő... meg a családja.
TEMPEFŐI Idejönnek?
MÚZSAI Ide hát. *(Szünet)* Jézusmária... *(Lerogy egy székbe)*
BETRIEGER Hallgasson a barátjára. Ő józan ember... *(Tempefői nevet)* Mi olyan mulatságos? Ugye nem csinál valami ostobaságot?...
TEMPEFŐI Betrieger úr! Maga most az én szklávom... vagy amit akar. És maguk mind. Az én szklávom, a te szklávod, az ő szklávjai... Ragozzunk, Betrieger úr! Az én szklávom, az ő szklávja... Folytassa!
BETRIEGER *(Habozva)* Az én szklávom...
TEMPEFŐI *(a hajdúknak)* Ti is!
EGYIK HAJDÚ *(vadul)* Mi van? Mit mi is?!
MÁSIK HAJDÚ Csináld, amit mond.
MINDHÁRMAN Az én szklávom, az ő szklávja, a mi szklávjaink...
MÚZSAI *(elkapja a karját)* Térj észhez! A legfontosabbat még nem is mondtam.
TEMPEFŐI *(lerázza)* Három lépés. És ne érj hozzám.
MÚZSAI Tárgyaltam Tökkolopival. Le van vajazva!
TEMPEFŐI Micsoda?
MÚZSAI *(a pisztolyra)* Leteheted azt a vackot. Le van vajazva, mondom. Kimagyaráztam az előbbi butaságaidat. Hogy idegkimerültség, meg anyagi gondok, amúgy is hangulatember vagy... Egy

szó mint száz: már alá is írtam a szerződést, és előleget vettem fel. Neked is! Tessék, itt van. *(Egy köteg bankót vesz elő a zsebéből)* Fele-fele, semmi csalás...
TEMPEFŐI Mit csináltál?
BETRIEGER *(közelebb óvakodik)* Mennyi?
MÚZSAI Jut magának is, Betrieger úr, szabadon engedheti ezt a bolondot... Vagy ő magát, ahogy akarja. Mennyi is a tartozás? *(Tempefőihez, cinkosan)* Meg vagy elégedve a barátoddal? *(Pénzt akar számolni Betriegernek)* Mégiscsak Isten küldte ezt a Tökkolopit, nem?
TEMPEFŐI *(Múzsaira emeli a fegyvert)* Állj oda.
MÚZSAI Most mi van?
TEMPEFŐI A falhoz.
MÚZSAI Megőrültél?
TEMPEFŐI De gyorsan!
MÚZSAI Te tényleg megőrültél... *(Habozva)* Ugye, nem akarsz lelőni?
TEMPEFŐI Még nem tudom... – Én nem írok Tökkolopinak. Világos?
MÚZSAI Ez nem lehet igaz.
TEMPEFŐI Világos?!
MÚZSAI Világos. – De a pénz? Vedd már el ...
BETRIEGER Adja inkább a kezembe, kedves uram...
TEMPEFŐI Ott marad! És te is!
EGYIK HAJDÚ Ezt nem börtönbe kéne vinni, hanem kórházba.
MÁSIK HAJDÚ Mit vártál? Poéta...
EGYIK HAJDÚ Miért mindig mi fogjuk ki?
BETRIEGER Ne ingereljék. *(Óvatosan)* Biztosan megegyezünk valahogy... Egy válogatáskötet, áron alul... vagy egy összkiadás...? *(Közeledik)* Kiadom minden versét, aprópénzt se kérek érte...
TEMPEFŐI Nem mozog!

Tizennegyedik jelenet

Előbbiek, Fegyverneki, Éva

FEGYVERNEKI Tempefői uram, sokat gondolkoztam, és arra jutottam, nem kis mértékben a barátja unszolására... *(Megtorpan)*
ÉVA *(nevet)* Mi ez, valami élőkép? Vagy társasjáték?
TEMPEFŐI Álljanak a falhoz.
ÉVA *(gyanakodva)* Színház...?
TEMPEFŐI *(durván)* Most!
ÉVA Látom, még mindig jó hangulatban vagy...
FEGYVERNEKI Ti tegeződtök?
TEMPEFŐI Gyerünk, a többihez! *(Lóbálja a pisztolyt)*
ÉVA Bámulatos. Te ehhez is értesz?
FEGYVERNEKI Fiatalember, csillapodjon le. Az erőszak nem megoldás semmire...
BETRIEGER Csatlakozom.
TEMPEFŐI Nem kérdeztem. Magát se! Itt egyedül én beszélek, értjük egymást? Ha ti velem érdemem szerint bántatok volna, másképp alakul minden: így pedig se ti, se én célunkat el nem értük. De most csak én beszélek.
MÚZSAI Az jó lesz.
TEMPEFŐI Uraim! Búcsúzásomat talán sokan a rendetlen elme mozdulásának fogják tartani, de aki ismer, az nyilván átlátja. Úgyhogy ne ütközzön meg rajta senki. Ami engem illet: „Jelentéktelen idők sorait számoljuk előre."
FEGYVERNEKI *(súgva)* Búcsúzás? – Remélem, nem akar lelőni minket!
TEMPEFŐI Csönd! *(Hadonászik a fegyverrel, az véletlenül elsül – nem talál el senkit)*
MÚZSAI Megőrültél? Még a végén kárt teszel valakiben.
TEMPEFŐI Sajnálom. Csak annyit kértem, legyetek csöndben.
ÉVA Tempefői úr szereti, ha mindenki rá figyel.
EGYIK HAJDÚ Te, mennyit fog most ezért kapni?
TEMPEFŐI Nem kell említenem, hogy a művészet legkedvesebb vagyonom volt mindenek felett. Nem azt a fajtát szerettem, amelyik könnyebb volt, közelebb volt, zsírosabb volt, hanem amelyet alkalmasnak láttam a lelkem kicsinosítására. Fellobbantására a tűznek. Ez volt az oka, hogy én olyan polcra nem mehettem, amilyenre, ha akartam volna, talán mehettem volna. De az mindegy már.
ÉVA Előadást tart a poéta úr. Tapsolok.
FEGYVERNEKI Ne ingereld, fiam.
TEMPEFŐI Szerettem a dicséretet, az igaz – de soha nem kívántam alacsony lélektől koholt álutakon arra jutni, sem szemetes plánumokon, férgeket vakon kergető vakondtúrásokon. Az egyes ember se nem oszt, se nem szoroz, az nulla, cifra, egy cifra is semmi, száz cifra is csak semmi, cifra meg cifra is semmi.
MÁSIK HAJDÚ Te érted, amit beszél?
EGYIK HAJDÚ Hallgass már. Figyelek.
TEMPEFŐI Álltam ott és mentem ott, ahol állni vagy menni jónak láttam.
MÚZSAI *(kedvetlenül)* És most? Mit akarsz?
FEGYVERNEKI Osztom a barátja véleményét. Mi a célja mindezzel?
TEMPEFŐI A tapasztalás majd megtanít rá, hogy a hálátlanok, ahogy a legnagyobb, úgy a legszámosabb bűnösök is a földön! *(Énekel)* „Menjetek már, hajdanában / Kedves nyájam, menjetek, / Többé e fák árnyékában / Nem dallok már veletek." – Menjetek, vagyis én megyek, ti pedig maradjatok. *(Kimerülten, összezavarodva áll)*
BETRIEGER *(előlép, elszántan)* Tempefői úr. Engedje távozni ezeket a derék embereket, kik akaratukon kívül lettek bevonva a mi viszályunkba. És aztán döntsük el mi ketten, mint férfi a férfival...

Tizenötödik jelenet

Előbbiek és Rozália, kezében egy súlyos aranylánccal

ROZÁLIA *(Tempefői kezébe nyomja a láncot)* Tessék.
TEMPEFŐI *(zavartan)* Mit keresel itt?
ROZÁLIA A súlya negyven font. Add oda a hiteleződnek. *(Észreveszi a többieket)* Ti mit csináltok?
MÚZSAI Passziózunk.
FEGYVERNEKI Rozália, vigyázz vele, ez egy veszélyes ember...
MÚZSAI Foglaljon helyet a kisasszony. A láncra nincs szükség, itt a pénz a barátja szabadulására. De ő most éppen prózaverset ír.
TEMPEFŐI Hallgass. *(Forgatja az ékszert az ujjai között, Rozáliára néz)* Negyven font?
ROZÁLIA Igen.
TEMPEFŐI *(leteszi valahová a láncot, odébb rúgja)* Sajnálom. Állj a többiek közé.
FEGYVERNEKI Ne fogjon fegyvert a lányomra!
ROZÁLIA Nyugodtan elfogadhatod. Nem várok viszonzást.
FEGYVERNEKI *(felveszi a láncot)* Rozália, ezt még szegény édesanyádtól...
TEMPEFŐI Annyit mondok: a tapasztalás majd megtanít rá mindnyájatokat...
ÉVA *(Fegyvernekihez)* Ugyan, hagyd már, úgysem hordta.
TEMPEFŐI A tapasztalás, az majd megtanít, hogy...

Közben Múzsai magához vette a láncot

MÚZSAI Betrieger úr, mennyi pénzzel tartozik a barátom?
BETRIEGER *(habozva)* Ötven. Ötven arany richtig, se több, se kevesebb.
MÚZSAI Ez a lánc megér annyit?
BETRIEGER Bőven. Még a kamatokra is futja.

Múzsai átadja neki a láncot. Tempefői egyikről másikra fogja a fegyvert

MÚZSAI Akkor végeztünk. Menjen a dolgára

BETRIEGER *(fejét csóválva)* Mind ilyenek a poéták – kevélyek, ha egy kis pénzre kapnak, de amikor pénzük nincsen…
TEMPEFŐI Nem mondtam, hogy elveheti. *(Betriegerre fogja a pisztolyt)*
MÚZSAI *(szelíden)* Mit akarsz? Ki van fizetve az adósságod…
BETRIEGER Most akkor tegyem vissza?
TEMPEFŐI *(megzavarodva hallgat)*
MÚZSAI Én nem értelek téged.
ROZÁLIA *(fáradtan)* Nem kell megköszönnöd, csak legyen vége már…
MÁSIK HAJDÚ Tudnám, mit esznek ezen az ilyen úri hölgyek.
ÉVA Azt a nagy eszét.
FEGYVERNEKI Fő, hogy minden szerencsésen alakult.
ÉVA Valóban, kedvező végkifejlet. *(A ruháját rendezgeti)* Akkor mehetünk?
TEMPEFŐI Nem. *(Rájuk fogja a fegyvert)* Még nem mondtam el, amit akartam.
FEGYVERNEKI Fiatalember, ne kísértse tovább a szerencséjét.
MÚZSAI *(bosszúsan)* Mi van még?
TEMPEFŐI *(hirtelen maga felé fordítja a fegyvert)*
ÉVA Még nincs vége? Szegénykém…

Tempefői tovább monologizál, akár a közönséget is fegyverrel kényszerítve arra, hogy hallgassák. A többiek egy idő után elunják a helyzetet, beszélgetni kezdenek, elfoglalják magukat. Italok kerülnek elő. Valaki kiveszi Tempefői kezéből a pisztolyt, kiüríti a tárat, aztán visszateszi a kezébe. Tempefői egy darabig még mondja a szövegét, vagy csak zavartan álldogál, aztán csatlakozik a többiekhez. Stb.

Vége

A darabban felhasznált Csokonai-művek jegyzéke:

Kivonat az egészséges életmódról (I. felvonás 1. jelenet); *Az egyháztanácsi küldöttségnek* (I/1.); A csókok (I/1.); *Levél Sándorffi Józsefnek* (I/1.); *Levél Koháry Ferencnek* (I/2.); *Levél Schedius Lajosnak* (I/2.); *Levél Széchényi Ferencnek* (I/2., II/10.); *Két levél Nagy Gábornak* (I/4., II/10.); *Levél Sárközy Istvánnak* (I/4.); *Levél Márton Józsefnek* (I/4.); *Tündérsíp* (I/5.); *Dr. Földiről egy töredék* (I/6.); *Előbeszéd az Alkalmatosságra írt versekhez* (I/11., II/6.); *Kollégiumi beszédtöredék* (I/11.); *Levél Vályi Klárának* (I/11.); *Gershon de Malhereux* (I/11., II/11.); *A Magyar Prosodiáról* (I/11., II/5.); *Levél Károlyi Józsefnek* (I/11.); *Levél Bek Pálnak* (I/11.); *Három levél Rhédey Ferencnek* (I/11.); *Csókok nemei* (I/12.); *Ókori földrajz* (I/12.); *A szeretet* (I/12.); *Amaryllis* (I/12.); *Melyik a legjobb csók?* (I/12.); *Levél Vajda Juliannának* (I/12., II/2.); *Számvetés* (II/1.); *Levél Szilágyi Gábornak* (II/3.); *Levél Rhédey Lajosnak* (II/3., II/6., II/9.); *Levél Festetics Györgynek* (II/4.); *Előbeszéd a Dorottyához* (II/5.); *Az ázsiai poézisről* (II/5.); *Tréfás magyar dal* (II/5.); *Vázlatfüzet A csókokhoz* (II/5.); *Jegyzések és említések a DAYKA verseire* (II/6.); *Debreceni Magyar Psyche* (II/8.); *Megfigyelés a ludak fajtalankodásáról* (II/8.); *Búcsúbeszéde a debreceni kollégiumi ifjúsághoz* (II/9., II/12., II/14.); *Búcsúbeszéde csurgói tanítványaihoz* (II/14.); *Emlékezetnek okáért* (II/14.); *Önvallomás-töredék* (II/14.).

A darab végleges szövegének kialakításáért köszönet illeti Kárpáti Pétert és a tatabányai előadás szereplőit.

Készült a Multiszolg Bt. (Vác) nyomdájában